

Universitätsbibliothek Wuppertal

Aeli Donati qvod fertvr commentvm Terenti

Donatus, Aelius

Lipsiae, 1902

Eunuchus IV

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1572)

- 609 61 1 SED TANTO OCIVS PROPEREMVS 'properemus' dixit pro ambulemus. 2 MVTA VESTEM haec οἰκονομία <est> ad id, quod in domum Thaidis rediturus est Chaerea.
- 610 62 1 VBI MVTEM PERII uultu ostendit quod subauditur 'nescio'. 2 NAM DOMO EXVLO deest 'prope' aut 'ueluti', 5 ut sit: prope iam exulo. 3 'Exulo' duobus modis dicitur: et de loco in quo exul est et de loco ex quo eiectus est. 4 METVO FRATREM NE INTVS SIT causas ostendit, cur domo penitus ueluti exulet.
- 611 63 PATER NE RVRE REDIERIT praeparatur iam inter-10 uentus senis. et est ξεῦγμα ad superiora, nam et hic 'metuo' subaudiendum est.
- 612 64 1 IBI PROXIMVM EST VBI MVTES hoc est: domus mea. 2 RECTE DICIS EAMVS ipsa uerba quodammodo festinationem sonant. 15
- 613 65 QVO PACTO PORRO 'porro' postea, deinceps.

IV.

1.

- 615 1 1 ITA ME DI AMENT QVANTVM EGO ILLVM VIDI ea persona quaesita est, quae terribilem credat militem, ut eo magis in experiundo uantus ac ridiculus esse possit. 2 ITA ME DI BENE AMENT hoc loco post scaenam quid 20

1 TANTO] tñ C | PROPEREMVS] pro V, proeremus C | propa-
remur T, om. C || 2 Mira uestem C | hanc V | οἰκονομία V,
**** C, om. T | est add. Steph. || 3 ad id V, addid T, addit C |
chremes codd., corr. Steph. || 4 ostenditur V | subadditur T || 5 exulo
ex exeo corr. C | esulo (sic semper) T | reluti T, eieliecti C || 7 <et>
in C | quo <loco> TC | est in ras. V² || 8 frater C, fr/// V |
siet V | causā T || 9 domos C || 10 iure T | <et> paratur V,
praeparat T || 11 est] esi TC | ξεῦμα V, *** TC || 12 est sub-
audiendum TC || 13 VBI MVTES] u · m · V, mutes TC || 14 EAMVS]
e · V || 15 festinatione C || 16 PORRO] p · V | porro om. CV ||
17 dii codd. | <bene> ament V | AMENT om. T | q · e · i · T | VIDI
om. TC || 18 est om. TC | interibilem T | ut om. T || 20 dii codd. |
b · <et> a · T | loco et quid om. TC

gestum sit, hoc est in conuiuio militis, ancilla demonstrat, ut iam quae in proscaenio gerantur, ex his possimus agnoscere.

- 616 2 NEQVAM ILLE HODIE <I. > 'illum' et 'ille insanus' sic affertur, ut omnibus insuauis miles esse noscatur. 5
- 617 3 NAM POSTQVAM ISTE ADVENTIT instanter admonet, qui sit Chremes.
- 618 4 1 MILITEM ROGAT et hic quasi de odioso 'militem' dixit, non 'Thrasionem'. 2 CONTINVO IRASCI ut riuali.
- 619 5 1 NEQVE NEGARE AVDERE ut amicae poscenti. 10
2 INSTARE VT HOMINEM INVITET uide impudentiam meretricis: primum petit, ut eum iubeat admitti, post ut inuitet, quod est maius.
- 620 6 ID FACIEBAT RETINENDI ILLIVS CAUSA admonet spectatorem, ne existimet altero riuali iniuriam fieri Phaedriae. 15
et simul hic προπαρασκευή est uirginis agnoscendae.
- 622 8 1 INVITAT TRISTIS MANSIT IBI CVM ILLA adulescens scilicet. 2 Et MANSIT pro remoratus est, id est accubuit nec recessit. <nam id> 'mansit' significat. 3 Si miles, 'mansit' passus est; si Chremes, 'mansit' immoratus est 20 conuiuia; nec enim statim discessisse accipiendus est. 4 TRISTIS inuitus, non libenter, ut e contrario Vergilius (Aen. V 236—37) 'uobis laetus e. h. c. i. l. t. c. a. a.

1 in om. T | demonstrat om. TC || 2 quae] est TC | gerantur Klotz: geruntur V, om. TC | possumus TC || 4 illis et ille insanus C, ille callide insanus V || 5 effertur Steph. || 7 cremes <et> T || 8 hic W.: hoc codd.; hoc loco Schoell | milite codd., corr. Steph. || 9 dicit T | nam C | tranonem T || 10 AVDERE] a. V | amicum TC || 11 ut homini inuito (-ro C) codd. || 14 ID om. TC || 15 altero (corr. m. 2 = dett.) V | <est> hic V || 16 προπε παρασκευή V, ***** TC || 17 Inuitat t. V, inmutat tristu; T | m. i. c. i. V | ILLA] illo Teuber | adulescencer T || 18 Et om. C || 19 nam id add. Schoell | si miles Bentley: simile est codd. || 20 si Bentley: sic codd. | mansit 2. ed. pr.: nam sit (sic TC) codd. || 21 conuitia T, comitia C | nec enim statim W. duce Schoellio: necessitatim V, -ti TC | discessit CV, discses T, corr. W. || 22 e om. T | uirg. <*****> TC || 23 e. h. c. i. l. t. a. a. u. reus V, s. (si; = scilicet T) h. c. i. l. t. a. a. v. reus C

u. reus' et (*Ter. Eun. III 5, 48*) 'accipio tristis' eodem modo. 5 SERMONEM OCCIPIT 'sermonem' colloquium dicit.

623 9 1 MILES VERO PYTARE ANTE OCYLOS SIBI ADDUCTVM AEMVLVM plus dixit 'adductum' quam 'admissum'.

2 *Et* simul quia uidebat furibundum Chremetem, totum 5 crimen reuocat ad Thaidem. 3 *Et* haec est causa, cur a milite in eius domo nullam rixam patiatur Chremes.

624 10 1 VOLVIT FACERE CONTRA HVIC AEGRE 'huic' Thaidi, non adducto. 2 HEVS INQVIT PVER hic ostenditur, quod supra (*III 1, 50 sq.*) est apparatus. 3 ACCERSE PAM-10 PHILAM non 'prouoca' sed 'accerse', quia non est aptum militi.

625 11 1 VT DELECTET HIC NOS quasi dicat 'quod haec non facit'. 2 Sed delectare fidicinae est, quia supra (*I 2, 53*) de illa dixerat 'et fidibus scire'. 3 *Et* bene 15 'hic', quasi: <ubi> insuauiter nunc tractamur. 4 ILLA EXCLAMAT non 'respondet' inquit, sed 'exclamat'. 5 MINIME GENTIVM hoc magis mirum 'minime gentium', quam 'nusquam gentium'.

626 12 1 IN CONVIVVM ILLAM ἐμφανικῶς, ut (*Verg. Ecl. 20 III 25*) 'cantando tu illum?' 2 ILLAM deest 'accersis'. et est figura ἀποσιώπησις. 3 MILES TENDERE proprie dixit 'tendere', quod significat pertinacem contentionem. Vergilius (*Aen. XII 553*) 'uasto certamine tendunt'. 4 INDE AD IVRGIVM subauditur 'uentum est'. 25

627 13 1 INTEREA AVRVM SIBI CLAM MVLIER DEMIT ne aurum pro uirgine, quod retinebat, amitteret. 2 Vel

1 <ex> eodem *TC* || 2 meo *T* | occipit] o. *V*, ocepei (acc-
C) *TC* | sermo *V* | dicitur *V* || 3 PYTARE — AEMVLVM] p. a. o. s. a.
e. *V* || 5 furibundum] furibundus *Schoell*, pudibundum *Bentley* |
chremem (chremetem *TC*) <et> *TCV* || 6 haec *om. V* | est *om. C* ||
8 uoluit f. c. h. e. *V* || 9 PVER] p. *V* | hic *V*, *om. TC* || 10 est
om. T || 11 prouocasset (-se *C*) accerse *TC* || 16 quasi <dicat>
dett. | ubi *add. W.* || 20 in conuiuia illa *TC* | ἐμφανικῶς *V*,
***** *C*, *om. T* || 21 illum] illico *TC* | ἀποσιώπησις *V*,
***** *TC* || 23 tende *C* | pertinationem *TC* | continen-
tiam *C* || 26 Interea a. s. c. m. demit *V* || 27 per iurgium quod
renuebat *Westerh.* | amitteret *T*, aemitteret *C*

AVRVM DEMIT ut esset ad fugam expeditior uel ad rixam.

3 Opportune 'mulierem' dixit, non 'Thaidem', ut ostenderet malitiam sexus.

- 628 14 1 HOC EST SIGNI VBI PRIMVM POTERIT ad quam rem 'signi'? utrum: hoc est signi, quam ob rem me- 5
tuam, ne quam ille hodie insanus turbam faciat aut uim Thaidi (v. 2)? an: hoc est signi, unde scio quod ubi primum poterit, illinc <se> subducet?
2 Erit igitur subaudiendum hic 'unde' et 'quod', ut sit: unde scio quod ubi primum poterit. 10

2.

- 629 1 1 DVM RVS EO COEPI EGOMET hic nunc causa nar-
ratur, cur statim in urbem redeat Phaedria, qui discesserat
abfuturus biduum ob tollendum iurgium militis, sed im-
portune redit. 2 DVM RVS EO COEPI EGOMET iam tempus
est reuocandi in scaenam Phaedriam, postquam acta sunt 15
omnia, quae illius absentiam desiderabant. 3 COEPI
EGOMET MECVM ordo: coepei aliam rem ex alia cogitare.

4 INTER VIAS figurate et noue 'inter uias'.

- 631 3 ET EA OMNIA IN PEIOREM PARTEM utrum subauditur
'cogitare' an 'ibant' 'uergebant' aut quid tale? 20
632 4 1 DVM HAEC PVTO id est aestimo, ut (*Verg. Aen. VI*
332) 'multa putans sortemque animi miseratus iniquam'.

4 hoc est signi u · p · p · V || 5 est om. TC || 6 hodie ille
(ex illam corr. C) TC || 7 signi om. T || 8 subducere C || 9 erit
in ras. V² | igitur <quod (del. V)> TCV | hic Goetz: sic T,
sit CV | unde] ut T | ut sscr. V² || 10 <et> quod TC ||
11 EGOMET] 2 m · T | uariatur TC || 12 cū T | phaedria C,
om. rell. | <at> qui C, <at> que T || 13 ^{ab}futurus (sscr. m. 2) V,
futurus TC | ob<tol (in mg. m. 2)>lendum iurgium militis sed
importune V, tolle (-li T) uirginum m * * tis se importune (se
in op- C) TC || 14 COEPI] e · V | EGOMET] e · m · V, 2 m · T |
in scaenam] nam C, non T || 16 qui T | assensia T | desidera-
bam TC, -bantur V | Coepei e · m · V || 18 uias] uiam T ||
20 ibant <aut> T || 21 duc hec reputo TC | id est] et T | aestimo
V, existimo TC | ut] et TC || 22 fortemque C | animo T

2 An ἀφαίρεσις pro 'reputo'? putamus enim instantia, reputamus praeterita.

- 635 7 1 VBI AD IPSVM VENI DIVERTICVLVM 'diuerticulum' est, ubi iter de uia flectitur. 2 *Et* proprie, quia diuerticula dicuntur in uia domicilia, ad quae de itinere diuertendum sit. 3 CONSTITI plus est nunc scientem restitisse quam praeterisse nescientem.
- 636 8 HEM BIDVVM H. M. E. <'hem'> interiectio laborantis animi; 'biduum' sic pronuntia ut longum nimiumque tempus; tum deinde 'hic' tamquam in loco solo atque tristi. 10
- 637 9 1 SOLI SINE ILLA scilicet sine illa. 2 Aut sine alio oblectamento. 3 SINE ILLA satis amanter. 4 SINE ILLA iam causa est, cur biduum grauetur loco tristi, cur solacium conquirendum. sunt autem qui idem putent esse 'soli' 'sine illa', ut 'sine illa' ἐξήγησις eius sit quod 15 dixerat 'soli'.
- 638 10 NIHIL EST QUID NIHIL SI NON ETC. amantium disputationes intermiscunt quaedam consilia sanae mentis, quae tamen statim resurgentis amoris saeuitia deuincuntur.
- 639 11 EHO NE VIDENDI QUIDEM ERIT 'eho' ridicule additum, 20 tamquam omnino non secum loquatur sed cum altero.
- 640 12 1 SALTEM HOC LICEBIT bene bis dictum 'licet' 'licebit', quasi de re magna loquatur. totum ergo amatorie. 2 CERTE EXTREMA LINEA et hoc recte, quia quinque lineae perfectae sunt ad amorem: prima uisus, secunda 25

1 an ἀφαίρεσις] ἀναφέρεσις V, anae. p. c. e. i. c. C. om. T || 3 ubi ad ipsum u. d. V || 4 <uertitur> flectitur C || 5 ad quae] atque TC || 6 est om. TC || 7 praeterisse C || 8 h. m. e.] hic manendum est C | hem add. Klotz || 10 hinc TC | solo loco TC || 11 SOLI SINE] solis me TC | scilicet] s. V, soli TC | Aut] ac T || 12 illā T | amantem TC || 13 causa V, cause TC | ioco C | tristis V, tristis TC || 14 conquirendum TC | aut T | idem om. TC || 15 solus TC | ut dett.: aut TCV | ex se gessisse iussit TCV, corr. ed. pr. || 17 est om. TC | quid] qui id TC, quid id V || 12 illā T | amantem TC || 18 sanae V || 19 tamen] cuq̄tū T | deuincuntur TC || 20 ehone u. q. erit eho V, eho ne uidenti quidem merite (-tis T) hō TC || 21 loquitur T || 22 saltim TC || 25 ad om. TC

alloquii, tertia tactus, quarta osculi, quinta coitus.

3 An sic dixit 'extrema linea', quemadmodum dicitur longis lineis quid fieri, id est de longinquo?

641 13 1 AMARE HAVD NIHIL EST 'amare' modo frui amore dicit. Plautus in Bacchidibus (*I 1, 67*) 'prius 5 adero quam te amare desinam' et (*Bacch. fr. 14*) 'sine te amem'. 2 VILLAM PRAETEREO SCIENS SCIENS QUIDEM, sed non minus amator quam prius.

642 14 1 SED QUID HOC QVOD TIMIDA SVBITO EGREDITVR PYTHIAS ex huius uerbis persona in scaenam ueniens et locutura describitur. 2 Et TIMIDA modo aegra, turbata commota. Plautus (*Bacch. I 1, 73*) 'nam ut ex mari timida es' et hic ipse (*Hec. III 1, 40—41*) 'uxorem' inquit 'Philumenam pauitare nescio quid dixerunt'. 3 TIMIDA timens: aliud naturale est, aliud euentus est, 15 ut (*Verg. Ecl. VI 20—21*) 'addit se sociam timidisque superuenit Aegle, <Aegle>, naiadum pulcherrima'.

3.

643 1 1 VBI EGO ILLVM SCELOSVM MISERA ATQVE IMPIVM INVENIAM in hac scaena operae pretium delectatio est spectatoribus ex querela ancillae Thaidis atque errore 20 Phaedriae. 2 VBI EGO ILLVM s. hoc initio ostenditur

1 alloquii Bentley: loqui *codd.* | osculum *V*, oculi *T* || 2 dicitur] dixit *T* || 4 amore *C* | HAVD] aut *TC* || 5 dicit] d. *TC* | Pla. *C* | pius *T* || 6 adero] ade (adē *C*) pro *TC*, ad^d pro *V*; hic adero *Plaut.* || 7 sciens] scies *C*, om. *V* || 9 hoc <est> quod t. s. e. pithias *V* || 10 PYTHIAS] **** *TC* || 12 nam — hic] manum ex mari timide (-di *T*) sed hic *codd.* || 14 philomenam *codd.* | qui *C* | discerunt *T*, dixerit *V* || 15 TIMIDA timens *W.*: timens^{idi} (*corr. m. 2 = dett.*) *V*, om. *TC* | est 1.] et *T* | euentu *C* || 16 addidit *codd.* | timidusque *T* || 17 egre *V* || 18 scelerosum m. atque i. in. *V*, s. m. a. i. i. *T* || 19 delectatio est *W.*: delectationis *codd.* || 20 atque om. *TC* || 21 s.] sce. *C*, om. *V* | inditio *C*, -cio *T*

tamquam persequens fugientem progressa esse persona.

3 SCELEROSVM MISERA scelerosus est multorum, scelestus uel unius. 4 Scelerosus proprie auctor est sceleris, sceleratus in quo scelus sit constitutum aut commissum.

5 SCELEROSVM accusatio personae. 6 SCELEROSVM ATQVE IMPIVM 'scelerosum' in Thaidem, 'impium' in uirginem.

644 2 1 AVDAX FACINVS FACERE ESSE AVSVM 'facinus facere' figura ἀρχαϊσμός. 2 HOC QUID SIT VEREOR unum pro duobus dixit, pro: et nescio et uereor. 10

645 3 1 QVIN ETIAM INSVPER accusatio facti. 2 SCELVS αὔξεισις: plus enim est 'scelus' quam 'scelestus', ut Lucilius (*libr. inc. fr. 107 M.*) 'carcer uix carcere dignus'.

3 POSTQVAM LVDFICATVS EST VIRGINEM argumentum ab his, quae sunt post negotium gestum. 4 Et mire 'postquam ludificatus est, conscidit' dixit, cum ille uidelicet, dum uirgo reluctatur, hoc fecerit. 5 Et mire expressit uitium illatum uirgini ab eo quidem, qui uitare iam posset, sed tamen eiusmodi ab adulescentulo, cuius propter teneras adhuc uires ad explicandam uenerem longiore nixu aduersus uirginem utendum fuit. nam ideo praeter occasionem familiae discedentis tempus, locus et cetera attributa negotio etiam somnus uirginem opprimens 20

1 progressam esse personam *codd., corr. W.* || 2 sceleros 9 T |

MISERA] inueniam V || 3 uel TC, uel (*corr. m. 2 = dett.*) V | auctores sceleris TC || 4 commissa T || 5 personae] p se TC || 6 impius T || 8 <esse> facere T | f. e. a. V || 9 ἀρχαϊσμός V, ***** TC | VEREOR] u. V | unum — uereor om. TC || 11 ETIAM] ē T | accusato T | facto TC, facta V, *corr. ed. pr.* || 12 αὔξεισις V, **** TC | enim om. TV | celestus T || 14 Postquam 1. est u. V | 15 gestum (*corr. m. 2 = dett.*) V || 16 est *dett.*: et TC V | conscidit T; discidit Ter. || 18 ab eo] adeo TC | uitia TC || 19 possit TC | huiusmodi T | edulescentulo C || 20 expiandam CV, espiatam T, *corr. W.*; explendam Steph. | longior ē TC | nixu Schoell: noxa (nosso T) *codd.*; rixa Westerh. || 21 praeter ex propter *corr. C*¹ || 22 iocus C || 23 etiam *dett.*: et V, iam C, nam T | somnis T

- adiuat Chaeream. 6 *Et* mire 'ludificatus' potius quam 'complexus est' aut tale aliquid, quod amorem indicaret.
- 646 4 1 VESTEM OMNEM MISERAE DISCIDIT adeo non amore fecit sed iniuria. 2 *Et* uide ut ex his appareat multum uirginem reluctatam. 3 TVM IPSAM CAPILLO CONSCIDIT 5 multo melius, quam si diceret 'capillum illi conscidit'.
- 648 6 1 VT EGO FACILE VNGVIBVS ILLI IN OCVLOS INVOLEM nonne credis Pythiam id comminari, quod a uirgine minus factum sit? quod, quia puella, non potuit. 2 VNGVIBVS quibus armatur hic sexus. 3 IN OCVLOS quasi amatori. 10 4 VENEFICO commutanti homines et ex uirginibus mulieres facienti. 5 An 'uenefico' amatori, quia amor uenenum? Vergilius (*Aen. I 688*) 'occultum i. i. f. q. ueneno' et (749) 'longumque b. a.'
- 649 7 1 NESCIO QUID PROFACTO ABSENTE NOBIS TVRBATVM 15 EST DOMI aut subdistinguendum et subaudiendum 'me', aut ἀρχαϊσμός est figura 'absente nobis' pro 'absentibus nobis'. Pomponius in Ergastilo (*Ribb. com.³ fr. 2*) 'praesente amicis inter cenam d. o.'; Varro in Marcello (*De serm. Lat. V fr. 82 Wilm.*) 'id praesente legatis 20 omnibus exercitu pronuntiat'. 2 'Absente nobis' cum dicit, pro praepositione ponit 'absente', ut si diceret coram amicis.

1 adiuuat — quam *om. TC* | adiuuat *in ras. V²* || 2 compressus *T* | quod] pro *T* || 3 Vestem o. m. d. *V* || 4 et inde *TC* | appareat ex his *T* || 5 tam *C* | ipa *T* | conscidit *C*, conscidat *T* || 7 ILLI IN] i. m. *V*, *om. TC* | o. i. *V* || 8 minus factum (*in mg. m. 2*) > sit quod quia *V* || 9 quia *om. TC* || 10 oculis *codd.* | amatorio *TC* || 11 benefico (-cio *C*) *TC* | hominis *T* | et] ut *TC* || 12 ueneficio *C*, benefico *T* || 13 uenenum <sit (*in mg. m. 2*)> *V* | i. i. f. que ueneno *C*, m. f. quae ueneno *V* || 14 longum q. b. a. *V*, longum quae r. a. *C*, longumque 2 a. *T* || 15 nescio quid p. a. n. t. est d. *V* || 16 et] est *T* | audiendum *V* || 17 ἀρχαϊσμός *V*, ***** *TC* | est] et *T* | absente *V*, absolute *TC* | pro — nobis *om. T* || 18 in Ergastilo *Ribbeck*: sine ergo istuc *TC*, sine de tuo ergo istuc *V* || 19 scenam *TC* | dio. *T* | in Marcello] in *V* ad Marcellum *Wilmanns*; logistoricum significari putat *Schoell* || 22 dicit] b. *V* | propositione *V*, proprie positionem *C* || 23 coram amicis] clam nobis *Westerh.*

- 650 8 QVID FESTINAS propere turbaris et trepidas. Sal-
lustius (*Hist. II fr. 46 M.*) 'festinantibus in summa inopia
patribus'.
- 651 9 EGON QVEM QVAERAM deest 'rogas'.
- 653 11 1 EVNVCHVM QVEM DEDISTI NOBIS QVAS TVRBAS 5
DEDIT aut *σύλληψις*, ut (*Verg. Aen. I 573*) 'urbem quam
statuo, uestra est', aut 'quem' cum interrogatione pro-
nuntiandum, ut sit qualem. 2 *Et* quidam uolunt
'quem' subdistinguere, quasi dicat 'qualem', sed nesciunt
hac figura multum ueteres usos esse; 'eunuchum' enim 10
ad 'dedisti' uerbum rettulit nunc. ad 'dedit' ergo propter
aliud *ἀξίωμα* adsumendum extrinsecus 'is eunuchus'; nam
quotiens uno nomine aut pronomine diuersae declinationis
enuntiationes comprehenduntur, necesse est quod alteri
accommodatum fuerit ab altero discrepare. 3 QVEM DE- 15
DISTI QVAS TVRBAS DEDIT et 'quem' et 'quas' sic accipe,
quasi dixerit 'qualem eunuchum' et 'quales turbas'.
- 654 12 QVID AIS hoc admirantis est potius quam inter-
rogantis.
- 655 13 1 TEMVLENTA ES ebria, a temeto, quo nomine 20
antiqui graue unum appellabant, ideo quod temptaret
mentem, id est labefactaret. Vergilius (*Geo. II 94*)
'temptatura p. o. u. l.' 2 VTINAM SIC SIENT QVI MIHI

1 propere *T*, prope *C*, properas *V* (*dett.*) | trepidis *T* ||
4 QVEM] quae *C* || 5 eunuchum *V* | quem d. n. q. t. (*om. V*)
d. *TV* || 6 *σύλληψις V*, quē ***** *TC*; *ἀντιπρωσις* est casus
pro casu *ed. pr.* (*cf. Servius*) || 8 ut *sscr. C*¹ || 9 dicant *codd.*,
corr. Steph. || 10 hoc *T* | enim ad] quem *TC* || 11 dedisti *ex did-*
*corr. V*² | ad dedit *Teuber*: addit *codd.* || 12 *ἀξίωμα V*, *****
TC || 13 declinationes *C* || 14 enuntiationes *V*, enuntiares *C*,
enuntiares *T* | comprehendendum *C*, comprehendun *T* || 15 <ut
(*in mg. m. 2*)> quem *V* || 16 QVAS] quos *T* | et 2. *om. T* | quasi
sic accipere *C*, quā sic actiui *T*, quas sic accipe (*licet in mg.*
add., p *ex p corr. m. 2 = dett.*) *V* || 18 hic *C* | potius *om. TC*
(*dett.*) | interrogantis <est (et *T*)> *TC* || 21 temptarat *C*,
tentaret *V* || 23 tentatura *pedes olim ui<ncturaque* linguam (*in*
mg. m. 2)> *V* | SIENT] sten *C*, sint *T* | q. m. m. u. *T V*

MALE VOLVNT bene non esse ebriam in maledictum uersum, quasi uere temulentam esse felicitatis sit.

3 An non negat ebriam <se esse>, sed non uino sed malo ebriam uult intellegi?

656 14 1 AV OBSECO MEA PYTHIAS 'mea' et (*Ad. III 1, 2*) 5
'mea tu' et (*Eun. I 2, 50; 70 al.*) 'amabo' et alia huius-
cemodi mulieribus apta sunt blandimenta. 2 <QVOD
ISTVC> NAM MONSTRVM FVIT scilicet 'monstrum' est omne
contra naturam. si igitur eunuchus est et uitiauit uir-
ginem, contra rerum naturam factum est et recte mon- 10
strum est. 3 *Et* ordo: quodnam istuc monstrum fuit?

657 15 1 QVI ISTVC FACERE EVNVCHVS POTVIT 'istuc facere'
honestius apud puellam, quam si 'uitiare' dixisset.

2 *Et* potest uideri aliquid nutu significare. 3 EGO
ILLVM NESICIO QVI SIET bene uitauit eunuchi nomen, ut 15
uitiassse uirginem obtinere possit.

659 17 1 VIRGO IPSA LACRIMAT nunc ostendit quid fecerit
et ostendit argumentis. 2 NEQVE CVM ROGITES QUID SIT
AUDET DICERE quid si uerberata est? sed non puderet
queri. haec autem iniuria apud uirginem non habet 20
nomen.

660 18 1 BONVS VIR εἰρωνικῶς, non enim iam eunuchus.
2 NVSQVAM APPARET nescias utrum fugam eius queratur
an culpam; sed constat haec argumenta esse, quod ipse

1 malum uolunt C | est T || 2 uersum *Schoell*: uerbum CV,
uerum T; uertit *Steph.* | temulentum esse V, temulentasse TC |
ifelicitatis (i *add. m. 2*) V || 3 an non negat] *procul dubio*
et an <erat (in *mg. m. 2*)> V (= *dett.*) | se esse ebriam
Steph.: ebria *codd.* | sed 2.] tñ in *ras.* V² || 5 hau V, Aut TC ||
6 mea tu V | amo TC | huius modi T || 7 acta T || 8 NAM] non
TC || 10 rectum TC || 11 oro quidnam TC | monstri///// V ||
12 istic T | f. e. p. V | POTVIT] potius C || 13 uitiaret TC ||
14 Et] ut C || 15 nescio illum T | quis (quis C) sit <****> TC;
σὺλληψις suppl. Steph. | uitiauit TC || 16 optinere C, obtingere
T || 17 quid - ostendit *om. C* || 18 neque cum roges q. s. a. d.
V | CVM] ad T || 19 dicere audet (iubz T) TC | est sed W.: est
se V, esse TC, esset *dett.* || 22 ironicos *dett.*, ironius C, ronius T,
yronice V || 23 appareat nesciat TC | fuga... culpa *codd., corr.*
Wieling

uirginem uitiauerit. 3 BONVS VIR bene 'uir', quia hoc
illum esse contendit. 4 ETIAM MISERA HOC SVSPICOR
bene 'etiam', quia et hoc suspicatur, uirginem uitiatam.

661 19 1 NEQVEO MIRARI SATIS bene hic omnes suspiciones
ad eunuchum quem nouit reuocat, nescit Chaeream. 5
2 *Et* mira locutio: pro eo quod est 'nescio' 'nequeo mirari
satis, quo ille abire ignauus possit longius'.

663 21 1 VISE AMABO <NVM> SIT 'domi' subaudiendum est.
2 Aut: num sit quod dicis.

666 24 1 SED NIHIL POTESSE ut uoluntatis rei sint, non 10
et facti. 2 VERVM MISERAE NON IN MENTEM VENERAT
non 'nihil posse' sed 'amatores esse maximos'; ad partem
enim sententiae pertinet quod dicit 'non in mentem
uenerat', non ad totum, quod audiuisse se dicit. 3 *Et*
iam si penitus consideraueris, controuersia inerit: si enim 15
nihil posse audieras, quid est quod in mentem non
uenerit ut uitares? utrum igitur amatores mulierum
esse maximos audieras? quod ipsum uitandum fuit;
neque enim hoc satis est ad pudicitiam stuprum uitasse,
cum impudica fieri uel solo osculo possit, quam omni 20
modo integram et inlibatam uelis. an 'uerum' non erit
coniunctio sed nomen, ut illud quasi falsum audierit, hoc
autem quod uerum inuentum est, non suspicata sit?

1 uitiauerit uirginem C || 2 illud V | contempnit T | misera
hec suspicor C, suspicor h. m. V || 3 et om. T || 4 nequeo mi-
s. V, nequid mirari satis TC || 5 cheream <si quidem hunc
esse (in mg. m. 2 = dett.)> V || 6 mire TC | nescio dett., om.
TCV | nequeo — satis om. V || 7 abire i. p. l. V || 8 Viso (uis
T) amabo si TC, uise amabo si V || 9 quod] P T || 10 potest
esse TC, posse V | uoluntate T | sunt V | non et] sed non in
ras. V² || 11 miseram TC, -ra V || 14 non <nihil> ad C, non
<nihil non> ad T | totam V | dicit *Westerh.*: dudum *codd.* |

Et iam] etiam V || 15 si W.: nisi *codd.* | penitus^{negatiue} (*scr.*
m. 2 = dett.) V | contrauersum erit TC | si 2.] sed T || 16 quid
est dett.: quidem C, quid TV || 17 ut tutares C | uirum C,
uerum V¹ || 20 omni modo] omnino C || 21 inlebatam T | eris
ut *vid.* T || 22 coniunctio om. T | illum V || 23 suspicatum TC

nam in mentem uenire non reminisci tantum, sed etiam cogitare significat. sic Cicero (*divin. in Caec. 8, 27*) 'in mentem tibi non uenit causam publicam sustinere' id est: non recogitas, non suspicaris. 4 VERVM MISERAE si 'uerum' pro coniunctione accipimus, subaudiendum erit 5 hic 'amatores mulierum esse eos maximos'. 5 IN MENTEM NON V. non quod audieram, sed quod hic fecit.

6 An aliud non in mentem uenerat, non scilicet facturum fuisse quod fecit? 7 NON IN MENTEM VENERAT aut non cogitaram aut non eram recordata. 10

667 25 1 NAM ILLVM ALIQUO CONCLUSISSEM mire 'conclusissem' dixit ut feram. sic alibi (*Phorm. V 1, 17*) 'conclusam hic habeo uxorem saeuam'. 2 NEQVE ILLI COMMISISSEM VIRGINEM si uel amatorem tantum meminissim.

4.

668 1 1 EXI FORAS SCELESTE AT ETIAM RESTITAS FVGITIVE 15 iucundus error, in quo non dubitat Phaedria ipsum esse qui quaeritur, uerum insuper sic aggreditur, tamquam sciat ipse. 2 SCELESTE quale est scelestum appellari, qui nihil sciat! 3 RESTITAS necessario restitat, qui miratur se protrahi. 20

669 2 1 FVGITIVE et scelestum et fugitium increpat, in hunc crimen transferens Chaeraeae. 2 PRODI MALE

1 nam om. T || 4 irecogitas V, ire (esse T) cogitas TC | nam T | misera V || 5 pronuntiatione accipimus T, (ci ex ce corr.) C | hoc erit V || 6 eos V || 7 v.] uenit TC V, uenerat dett. || 9 VENERAT] u. V || 10 cogitatum codd., corr. W. | erat codd., corr. Steph. || 11 nam illum a. c. V | conclusissem om. T || 12 feram < saeuam (in mg. m. 2 = dett.) > V | sic < et > C || 13 sic V, sic TC | commisisse C, com. V || 14 VIRGINEM] 1 V | meminissim dett., -sse TCV || 15 etiam r. f. TV || 16 iucundus TC, iracundus V | dubitet TC | phedriam C || 18 sciat Scheide- mantel: sit codd. | Scelestus V | celestum T || 20 qui sser. T || 20 prothrai C || 21 et 2.] ut T, ut V || 22 geree T | prodi m. c. V, prodi malis 9 T

CONCILIATE opportune adulescens et hic exprobrat munus magno emptum. 3 'Male' magno significat, ut Plautus in Amphitrione (*I* 1, 132) 'haec nox scita est exercendo scorto conducto male'. 4 Ergo 'male conciliate' magno empte significat. 5 MALE CONCILIATE omnis conuentio 5 uniuscuiusque unicuique conciliatio nominatur. 'con-ciliatum' ergo magno emptum.

670 3 OS VT SIBI DISTORSIT et hic memor adulescens insinuandi muneris dixit illum os sibi distorsisse, qui natura sit pulcher. [os autem illi dicimur distorquere, quem 10 natura pulchrum deturpamus.]

671 4 1 QUID TIBI HVC REDITIO EST eleganter reditio ei obicitur, qui re uera loco se non mouerit. 2 QUID VESTIS MUTATIO sic ueteres. Plautus in Trinummo (*III* 2, 83) 'quid tibi interrogatio aut <in> consilium huc 15 accessio?'; Caecilius in Ἀραξομένη (Ribb. com.³ fr. 6) 'quid tibi acceptio est argumentum aut de meo amore uerbificatio est patri?'

672 5 PAVLVLVM SI CESSASSEM PYTHIAS familiare iratis est auertere se ad aliam personam ab ea, in quam commo- 20 ueantur.

673 6 1 ITA IAM ADORNABAT FVGAM uestis mutatu scilicet;

1 et om. T | hic om. C | exprobrat TC || 2 significatur (-care T) ut TC | 3 amphi C | mox codd. | sata T || 4 scorto] seruo codd. | consiliate T || 5 consiliate T, con. V | omnes conuinciones (coniunct. CV, conuent. dett.) cuiusque codd., corr. W. || 6 unicuiquam consiliatio T | consilia T || 8 sibi d. T | et hic — distorsisse om. TC || 9 natura] nam TC || 10 puger T | os — deturpamus in mg. V² (= dett.), om. TCV¹ || 11 dicimus V || 12 hoc T | r. est V | eis TC || 13 mouerunt C || 14 internummo C || 15 interrogatio] interpellatio Plautus || 16 Caelius V, Coelius C, Coelius T; corr. Steph. | ἀραξομένη V, ἀνα- 30MENN T, ***** C || 17 acceptio] aucupatio ed. pr. | est om. T | meo om. ed. pr.; del. Luchs || 19 Paulum C | CESSASSEM] c. V | pithias TC, pithia V | familiare (-riter T) iratus familiare
est TC, iratis est (sser. m. 2) V || 20 auertere codd., corr. Steph. | quem TV || 22 mutatu scilicet Goetz: mutatus TC, mutatio V

- nam liberi uestem habebat utpote Chaereae, serui uero
 atque eunuchi deposuerat. 2 ITA IAM ADORNABAT ut
 supra (III 5, 34) 'adornant, ut lauet'.
- 674 7 1 HABESNE HOMINEM AMABO haec omnia Pythias
 cernens eunuchum loquitur; id enim erit iucundum, ut 5
 quaerat illum quem uidet. 2 QVIDNI HABEAM 'quidni'
 quid nisi, hoc est cur non habeam?
- 675 8 1 VBI EST Dorionem contemplata dicit 'ubi est?',
 quia non ipsum sed alterum nouit. 2 ROGITAS NON
 VIDES stomachatur uterque errans mirifice: illa quod 10
 eunuchum credit Chaeream uidens, hic quod eunuch
 obicit quod commisit Chaerea.
- 676 9 HVNC SCILICET hoc iam tangens eunuchum dicit
 Phaedria.
- 677 10 HVNC OCVLIS SVIS NOSTRARVM NVSQVAM QVISQVAM 15
 VIDIT PHAEDRIA uel ἀρχαϊσμός est figura pro 'nostrum',
 uel 'nostrarum' id est quae familiae nostrae sunt,
 ut parum sit non uidisse Thaidem, nisi addatur ne fami-
 liarium quidem ullam esse, quae hunc uiderit.
- 678 11 QVISQVAM antiqua locutio est. 20
- 679 12 NON VIDIT totidem iisdemque uerbis repetita interro-
 gatio stuporem admirantis ostendit et iam ueluti consentientis.
- 680 13 1 NAM QVEM ALIVM HABVI NEMINEM bene ad illud
 quod ait (v. 12) 'an hunc', quasi ex multis. 2 AV NE

1 ueri CV || 2 atque] at T | adornarat (?) C, ad . V | ut] aut
 TC || 3 lauēt V, ualet TC || 4 Habesne h . a . V || 5 chremes
 (del. et in mg. cernens) C | iocundum CV || 7 quid inquit nisi
 <habeam> hoc est V || 8 Dorionem — est om. TC | Dorionem]
 Dorum Lindenbr. || 9 rogitas TC || 10 uidens T | stomachabatur
 TC | utreque T | mifice T || 11 credit Westerh. | quod] pro TV ||
 12 abicit TC | commissus est cherea (gereae T) codd., corr. ed.
 pr. || 13 HVNC] Hinc V, Hic TC | iam om. TC | eunuchum hoc
 dicit phedriam V | dicit] dum TC || 15 hunc oculis suis n . n . q .
 u . f . V | numquam Ter. || 16 uel (ut T) ***** TC V; ar-
 chaismos ed. pr. | figura q nostrorum T || 18 sit <si> V | uidisse
 dett.: uidisset TC V | thais V | nec V || 19 illa esse TC || 21 iis-
 demque V | repetita W.: repetit et sscr. V², repetit TC ||
 23 Nam quem CV (dett.), namque T || 24 An ex An corr. C,
 han/// V | nec V

COMPARANDVS QVIDEM EST AD ILLVM 'au' interiectio est
conturbatae feminae nec constantis sibi.

681 14 1 ILLE ERAT HONESTA FACIE τῷ ἰδιωτισμῷ 'erat'
quasi de mortuo aut qui non est, scilicet Thaidi, quia *f. Thero 23*
fugit. 2 HONESTA FACIE ET LIBERALI commode est 5
descriptus Chaerea.

684 17 NVNC TIBI VIDETVR FOEDVS facete 'uidetur foedus':
nunc enim est.

685 18 1 TACE OBSECO apte dictum est 'tace' femineo
stomacho quasi impudenter assistenti formae improbae et 10
argumenta inaniter pertinaciterque inuocanti. 2 TACE
OBSECO de consuetudine dictum est 'tace' et bene addi-
tum 'obsecro', ne 'tace' ipsum uideretur iniuria.

687 20 1 QVEM TV VIDERE VERO VELLE PHAEDRIA com-
motu aduersus Phaedriam cogitur eum laudare, cui irata 15
est, et ideo totum callide. 2 QVEM TV VIDERE VELLE
facete, quasi hunc nec ipsi qui misit conspectum uelit.
3 An 'uelles' talem <qualem> loquor? 4 Et breuiter
forma laudata est, cum prolixius illius sit describenda
deformitas. 5 QVEM TV VIDERE VERO uere pulcher est, 20
cuius forma nec odium nec conuitia commeruit. Lucilius
(*Sat. I fr. 19 M.*) '†athyonidi satin† ex facie florem

1 comparandum TC | QVIDEM] q. V | EST AD ILLVM om. TC |
hau V || 2 ne C || 3 ille erat h. f. V | honeste T | τῷ ἰδιωτισμῷ
V, ***** TC || 4 scilicet thaidi T, sed non thaidi C, in domo
thaidi^s (corr. m. 2 = dett.) V || 5 commodo TC V¹, commode
V² (= dett.) || 7 TIBI] eo V (dett.) | u. f. V || 9 tace om. V ||
10 impediēter codd., corr. ed. pr. | adisistenti V || 11 -que
sser. V², om. TC || 12 additur codd., corr. W. || 13 uidetur T |
iniuriam codd., corr. ed. pr. || 14 Quem t. u. u. u. f. V |
VERO] β T, om. C || 15 eu C || 16 VIDERE VELLE] u. u. V,
uelles uidere T, uidere C || 17 <ne> hunc TC | ne CV |
ipse codd., corr. W. || 18 An] Quem V | qualem add. W. |
loquor. Et] et in ras. V² || 19 illi codd., corr. ed. pr. | sit
describenda V || 20 VIDERE] u. V | pulchrae C, -era T || 21 nec
odium nec conuitium V (= dett.), odium ne confessa (-xa T)
TC || 22 Athyonidi satin C, atimidi satri T, Athynnidi sacri V;
atinnidi (athinidi, athidini) sacri dett.; satir. I 'Hymnidis
Dziatzko, in satirarum I 'Hymnidis L. Mueller

delegeris'. 6 QVEM TV VIDERE quare 'tu'? an quia istae iam nolunt, iratae scilicet ob uitiatam uirginem? an 'tu' quasi spectator formarum elegans (cf. III 5, 18), ut qui amator sis Thaidis?

688 21 1 HIC EST VIETVS VETVS VETERNOSVS SENEX sic 5 hoc totum pronuntiandum, quasi irascatur huic, propter quem laudauerit Chaeream. 2 VIETVS mollis flaccidusque et flexibilis corpore, unde et uimina et uimenta et uites et uietores dicuntur. — 3 *Et uiere ligare dicitur, quia uictis uirgis ligare possumus quidlibet.* — <sic et> Lucretius (III 386) araneae dixit 'uietam uestem', id est putri mollitia praeditam. 4 VETVS ad uituperationem ponitur modo, non ad laudem, ut (*Andr. prol.* 7) 'ueteris poetae maledictis respondeat'. 5 'Vetus' est, cuius diminutiuum est uetulus; 'ueternosus' morbo uetere confectus 15 ac diurno, quales sunt qui hydropem patiuntur; — 6 *Et recte, nam saepe eunuchi in senecta ueternosi sunt et cito hoc laborant morbo.* — 'senex' ex malo aegritudineque rugosus. 7 SENEX utrum <uere> senex an quia ita uidetur ob deformitatem? 20

689 22 1 COLORE MVSTELLINO errauit Terentius non intellegens Menandricum illud 'ἀντὸς ἐστὶν γαλεώτης γέρον'.

1 delegeris <pulchra> L. Mueller | VIDERE] u. V | quare^{ia} (corr. m. 2) V | ista C || 2 uolunt TC | iratis T | an dett.: nam CV, iam T || 4 amatoris TC, amator es V, corr. ed pr. || 5 uetus uietus V; uietus TC (dett.) | pronuntiat TC | irascitur C, -scē T || 7 flaccidusque (a ex o corr. m. 2) V, flaccidus TC || 8 et 1.] in T | uineta TC, uimenta V, corr. Steph. || 9 uietores V, uictores C | dicuntur om. TV¹, in mg. add. V² | uie religare TC, uie religatae V | dicitur om. V || 10 uictis C | quodlibet CV | sic et add. W. || 11 Aranea dicitur C | puter T || 12 molliora C || Vietus C, uictus T || 13 modo post laudem V | poeta C || 14 uietus T | diminutiūus V, ditopaniatium (pa an po inc.) C || 16 ac] a TC | sint T | ydropem C, idr. T || 17 in secta T | uentricosi sunt V, Ventriosim TC || 18 cito] saepe sscr. V² | ex Steph. (e dett.); et TCV | malo] morbo dett. | egritudinem q2 rugas TC || 19 uere add. Westerh. || 20 ita sscr. C¹ || 22 ἀντὸς ἐστὶν γαλεώτης γέρον^ω (sscr. m. 1) V, estin galeo tescerona ed. Mediol., ***** TC; ἀντὸς ἐστὶν οὐτόσι δὲ Suidas

ait autem ^{Εἰς ἄλλο}stellionem, quod animal lacertae non dissimile est maculoso corio; namque ad id genus facies exprimitur eunuchorum corporis, quia plerique ^{ἡσθητικῶν}lentiginosi sunt. hic ergo errauit ideo, quia γαλῆ mustella dicitur, γαλεώτης stellio, ὡσπερ Ἀριστοφάνης ἐν ταῖς Νεφέλαις (174) ἠσθητικῶν ⁵ γαλεώτη καταγέσσαντι Σωκράτους'. 2 At ego †edesionum ^{q. d. I, 157, 4} sequor, qui recte intellexit Terentium scientem mustellino colore dixisse eunuchum uelut subliuido, quia uere eunuchi aut ex candidissimis lentiginosi fiunt, ut ex Gallis et eiusmodi occidentalibus, aut ex fuscis subliuidi, ut ex 10 Armeniis et aliis orientalibus.

690 23 VT QVID EMERIM EGOMET NESCIAM 'nesciam' pro 'non meminerim' uel 'non agnoscam'.

691 24 1 EHO TV EMIN EGO TE miro stomacho quod ipse fecit, id ex alio audire conatur et, donec haec audiat, an 15 haec fecerit dubitat. 2 IVBE MIHI DENVO RESPONDEAT hoc est quod in Rhetoricis Cicero ait (I 51, 96) 'contra firmam argumentationem aliam aequae firmam aut firmiorem opponamus'. haec est igitur aequae firma. 'denuo' autem

1 stellonem *codd.* | animalia certe (-tis *T*) *TC* || 2 ad id] id ideo *T* | genus ^{coloris} (*sscr. m. 2 = dett.*) *V* || 3 eunuchorum *C* | corporis *V* (*om. dett.*) | hinc *TC* || 4 γαλη *V*, *** *TC* | γλαωτη stello εἶσπερ ἀριστόφανι ceta igne φελισεστιν γαλεωτες καταγετ οιο κρατουσατ ego *V*, ***** aniceta rgne (auiceta igne *T*) ***** cantoR (tant- *T*) ***** ego *TC*, *corr.* *Rabbow* || 6 edesionum *V*, edisionum *C*, edibicionum *T*; Edesionum *cod. Cuiacii*, edesionem *vel* edissionem *dett.*; *v. append.* || 7 intelligit *CV* | Teretius *C* || 8 uelut *om. C* || 9 lentiginosi *V*, semicanosi (emic- *T*) *TC* | callis *C* || 10 <ex> eiusmodi *V*, huiusmodi *TC* | accedentalibus *T* | fuis *C* | ^vet ex *V*, et ex *T*, rex *C* || 11 aliis *V* || 12 NESCIAM] n. *V*, nescio *TC* | nescio *T* || 14 eho tu. N. ego te *C*, eho e. e. t. *V* | miro *V*, uiro *TC* | stomacho <sic ait ut (*in mg. m. 2*)> *V* || 15 hoc *T* | audiam *codd.*, *corr. ed. pr.* || 16 feceris *T* | dubitat. *IVBE* | dubitatie *V*, dubitat *TC* || 17 in *om. T* | ^hrectoriis *C* | ait <aut> *V* || 19 opponamus (a *ex i corr. m. 2*) *V* | aequae firma aut firmior ponitur *Cic.* | hoc *T* | firmat *T* | autem ad *in ras.* *V*², autem *T*

ad 'respondeat' pertinet, non ad 'mihī'. 3 DENVO
RESPONDEAT 'iube <denuo>', non 'mihī denuo' intelle-
gendum est.

- 692 25 ROGA mire utriusque fiducia confertur et apud
utrumque est ueritas, cum uterque fallatur. 5
- 693 26 AT ILLE ALTER VENIT bene institit, quasi ex parte
iam obtinuerit Pythias.
- 694 27 1 AGEDVM HOC MIHI haec Plautina sunt, cum in
iisdem longa sit disputatio; sed mire a Terentio proferuntur
ad eius exemplum et, quod est plus, carent Plautinis 10
nugis. 2 AGEDVM παραέλιον est, et adiuuat ex animo
loquentem.
- 695 28 TACES et recte tacet, quia metuit Chaeream.
- 696 29 MONSTRVM HOMINIS bene eunucho dictum 'monstrum
hominis', hoc est: nec mas nec femina. sic et supra 15
(II 3, 66) 'senem mulierem' dixit.
- 697 30 QVAM DVIVM <M.> nota 'modo' aperte pro prae-
terito tempore dictum esse, id est iamdudum. nam
qui iam uitiauerat uirginem, non modo sed longe ante
uestem mutauit cum eunucho Phaedriae. 20
- 698 31 QVICVM praepositio 'cum' his dictionibus sup-
ponitur: quicum nobiscum uobiscum; in ceteris uero, ita
ut ipsum nomen praescribit, praepositur: cum amicis, cum
exercitu, cum aduocatis.
- 700 33 1 VNDE IGITVR EVM FRATREM MEVM ESSE SCIEBAS 25

2 iube *dett.*, iubet *TCV* | denuo *add. W.* || 5 tum *C* || 6 in-
sistit qz *T* || 7 optinuerit *C* || 8 ageñdum *C* | MIHI] mō *TC* | in
om. TC || 9 isdem *T*, hisdem *V* | fit *V* | proferentur *V* || 11 iurgūis
V | παραέλιον *V*, **** *TC* | iuat *T* | anima *T* || 15 masculum *C*,
-linum *T* | feminam *TC* | supra et sic semen mulierem dixit
(d̄r *C*) *TC* || 17 tota *TC* | a patre *TC* || 18 nam qui *ed. pr.*:
qui nam *TC*, qui non *V* || 19 uitiauerit *V* | uestem longe ante *V*,
longe uestem ante *TC*, *corr. dett.* || 20 phedria *codd.*, *corr. ed. pr.* ||
21 iis *T* || 22 uobiscum nobiscum *C*, nob- nob- *T*, nobiscum *V* ||
23 praepositur^{ut} (*sscr. m. 2 = dett.*) *V* || 24 exercitū cum addu-
catis *T* || 25 eum f. m. e. s. *V* | EVM] meum *T*

utpote nouicius et eum, qui ex Piraeo raro discesserit et longo interuallo in astu uenerit. 2 *Et* hae sunt obliquae interrogationes, quibus uti oratores uidemus, cum deriuare testimonium nituntur. 3 *Et* ideo sic ait Phaedria, ut frustretur omnia, quae confessus est Dorio: uult enim 5 fratri esse consultum. 4 PARMENO DICEBAT EVM ESSE prope infirmatum est testimonium: quod enim Parmeno dicebat eum esse, potest falsum esse. 5 DICEBAT mire <'dicebat', non> 'dixit', ut (*Verg. Aen. III 183*) 'sola mihi talis c. C. e.'; sic autem dicimus, quando non semel quid 10 factum sed saepius demonstramus.

703 35 IAM SATIS CREDIS SOBRIAM ME quia supra dixerat (*IV 3, 13*) 'temulenta es', quasi grauem iniuriam hoc dicto passa sit, memoriter rettulit dictum, ut (*Verg. Aen. VII 452, cf. 440*) 'en ego uicta situ' et (*XI 392, cf. 366*) 15 'pulsus ego?'

704 36 IAM SATIS CERTVM EST VIRGINEM VITIATAM ESSE ordine agit, cum primo de se, tum de aduersario loquitur.

705 37 1 CREDIS HVIC QVOD DICIT a personae qualitate derogat fidem; nam quid credendum est seruo eunuchō 20 fugitiuo? 2 QUID ISTI CREDAM RES IPSA INDICAT haec a persona quae conuincebatur oratorie ad factum se rettulit.

1 pīreo *TCV* | rato *C* | discesserit *ex -rat corr. T* || 2 hae *V*, hec *TC* | obliq *C*, -qui *T* || 3 uidentur *C*, om. *T* || 4 ideo] imo *T* | ut om. *T* || 5 frustretur *T* | quae om. *TC* | confexus *C* | es *TC* | Dorio] do *C* | uult in *ras. V*², ut *T* || 6 d<dicebat (*in mg. m. 2*)> *V* || 7 infirmatum (*fi ex fo corr.*) *C*, infirmantium *V* | est om. *T* | ait *W.*: sic ait *in mg. V*² (= *dett.*), om. *TC* || 8 eum esse om. *V* | dicebat non *add. W.* | dicit *T* || 9 sola mihi talis cas. c. c. c. *T*, sola mihi talis ***** *C*, sola <mihi casus (*in mg. m. 2*)> *tales casandra canebat V* || 10 quod *T* || 11 factum <fuerit (*in mg. m. 2 = dett.*)> *V* || 12 iam satis c. s. m. *V* || 14 mētoīē intulit *T* || 15 si tu impulsus ego *C* || 17 CERTVM EST om. *TC* | u. u. *V* | ESSE om. *TC* || 18 ordinem *C* | ait *TC* || 19 quod dicit *TC*, q. d. *V*; dicat *Ter.* || 20 nam in *ras. V*² || 21 fugitiuo *C* | istic *TC* | hic *ex hec corr. T*; hoc *dett.* || 22 q3 cum uincebatur *T* | id *C*

- 706 **38** CONCEDE ISTVC PAVLVLVM ad se uersum dicit
'istuc', ut longe sit a Pythia. *eunucho enim dicit Phaedria.*
- 709 **41** 1 O SCELESTVM ATQVE AVDACEM HOMINEM Chaeream
uel Parmenem. sed sic pronuntiandum est, ut putet
ancilla de eunucho dici, hoc ipso qui praesto est; ideo
illa 'uae mihi: etiam nunc non credis?' 2 VAE MIHI
quidam hoc totum 'uae mihi' usque ad 'irrisas modis'
a Pythia dici existimant.
- 711 **43** 1 MIRVM NI TV CREDAS QVOD ISTE DICAT utrum
serua quod seruus? an stulta quod stultus? an femina
quod eunuchus? 2 MIRVM NI TV clare dicit; quidam
pressius putant.
- 712 **44** 1 HEVS NEGATO RVRSVM 'rursum' non ad 'negato'
pertinet, sed ad interrogationem, ut sit: rursus interrogo te.
2 RVRSVM retro, id est <e> contrario ac per hoc:
contrarium superioribus dicit.
- 713 **45** 1 NON POTEST SINE MALO FATERI VIDEO ampliatio
[dilatio] quaestionis argumentum est nihil constitisse.
adde quod poenam minatur non tamquam iam incerto
sed iam falso testi. deinde ipsum 'fateri' consideremus
quale sit: non est testis, sed rei. hic igitur ut in illum
culpam transferat uniuersam, 'fateri' dixit, non 'indicare',
ut ipse reus, non alieni facti testis esse dicatur. 2 NON

2 phitia C | dr C || 3 cheream <scilicet> dett. || 5 quod T |
es adeo TC || 6 illa <infert> (ueh in mg. add. m. 2) V | credis] c.
V || 7 ueh V | usquam ad irrasas mōis T || 8 phitia C | dici
V, dici <hoc> TC || 9 NI] si V | DICAT] diē T, d. dum V, dum
C || 10 serua] seruus TC || 12 prescius T || 13 Heus <tu> V |
rursu rursum T | non] nom C | negationem TC || 14 ad interro-
gata C | sit om. T | interrogato V, -ta C, -tus T; corr. W. ||
15 rursus CV | e add. P | ac] hac C || 17 sine m. f. u. T ||
18. <et> dilatio ed. pr., secl. W. || 19 addi codd., corr. ed. pr. |
quod] q ex p corr. V² | poena codd., corr. ed. pr. | menatur T |
non in ras. V² | incertos etiam TC V. (sed s del. V), -to sed
etiam dett. || 20 falso bis C | teste TV, om. C; corr. Steph. | deinde
ipsum V, de me ipso T || 21 testis sed rei (rex T) TC, testis
fateri sed rei V | hic in ras. V² (= dett.), ne TC | igitur <ut
in il (in mg. m. 2)> lum in ras. V² || 22 indicare TC || 23 ut
in mg. V² (= dett.), om. TC | dicatur V

POTEST SINE MALO quasi nec haec fuerit nec illa confessio, in quibus ueritas nulla sit.

714 46 1 SEQVERE HAC tamquam ad tormenta. 2 MODO AIT MODO NEGAT testis aut ab aduersario conuincitur falsitatis aut a se ipso, si uariauerit dicta. ergo priora quia non potuerant conuinci, ab inconstantia testis praesidium defensionis est inquisitum.

715 47 1 ORA ME hoc lentius, ut sit causa non saeuendi. 2 OBSECRE TE VERO PHAEDRIA bene 'uero', nam quia ille dixerat, ut simularet preces, hic anxius 'uero' addidit ostendens serio se rogare et ex animo, non ut ille iubebat, dolo. 3 I INTRO terribiliter, dummodo eum submoueat.

4 I INTRO utrum 'intro' domum ad Phaedriam an ad Thaidem? sed non oportet ad Thaidem intellegi, ne celandarum rerum index teneatur.

716 48 1 OIEI apte *σχελιασμόν* rusticum posuit utpote serui ac nouicii. *et est deploratio ab eis sic dicta.*

717 49 ACTVM EST SIQVIDEM hoc rursus clare. et sic dicit tamquam adhuc iratus eunucho suo.

718 48 2 ALIO PACTO HONESTE contra officium fuit mentiri docuisse seruum et adfuisse mendacio liberalem adulescentulum. sed uide quemadmodum defendatur: dum se mentiri coactum dicit, consulit honestati. hanc autem causam longae sermocinationis ad hoc inducit artifex poeta,

1 MALO] m. V | nec hec ex hec ne corr. C¹ || 3 se q̄3 re hac (ac T) TC | ornamenta C || 4 aut Steph.: autem codd. || 5 a C, e (sser.) V | uariauerint V | erga V | quia non potuerat conuinci (uinci C) TC, quia ergo non potuerat uinci V; corr. W. || 6 ab in ras. V² || 7 inquisitum est C || 8 <si> sit T || 9 phe- T || 10 dixit C, dicit T | hinc TC, hinc ut vid. V | addit TC || 11 serio Steph.: uero codd. | sed (sser. et) ex C, rex T | uti V | iubebat L, iubeat TC V || 12 i] .i. TC || 13 i om. TC | intro om. C || 14 sed om. T | ad thaidem oportet TC || 15 celandarum T, calendarum (corr. m. 1) C | in dexteri eatur TC || 16 oy hey apte *σχελιασμόν* V, ***** TC | ut potest serui agno uitii TC || 17 et om. C | ab eis | a Graecis? Atticis vel a miseris Westerh., αἰβοὶ Schoell || 20 fugit T || 21 docuisset TC | affuisse TC || 23 coactum dicit] coactum (-tam C) dum TC, coactum <sentit (in mg. m. 2 = dett.)> dum V || 24 induxit CV

ut apud omnes iam certum sit a Chaerea uitiatam uirginem, ne ullo errore ulterius impediatur nuptiae uel finis fabulae differatur. 3 ALIO FACTO HONESTE nullo alio scilicet nisi per hanc fallaciam.

718 50 PARMENONIS ISTAM SCIO ESSE <TECHNAM> QVAM ME 5
VIVERE deest 'magis', ut sit: magis scio quam me uiuere.

719 51 INVENIAM HODIE POL PAREM hic iam *προουνομία*
ad futurum exitum fabulae <est>; nam dum se ulciscitur
Pythias, fit indicium patri Chaeraeae et confirmantur nuptiae.

721 53 1 VTRVM TACEAMNE AN PRAEDICEM tertium *παρέλ-* 10
νον: abundat enim aut 'utrum' aut 'ne'. 2 Aut certe
<τὸ> *ἐξῆς* <'utrumne'>, ut sit figura *τμήσις*. 3 TV POL
SI SAPI S QVOD SCIS NESCIS non possumus nescire, quod
scimus. sed ita sane 'concordia discors' (cf. *Hor. Ep. I*
12, 19; Lucan. I 98); Vergilius (*Aen. XI 695*) 'sequi- 15
turque sequentem'.

722 54 1 DE EVNCHO quod fuerit.

721 53 4 TV POL SI SAPI S QVOD SCIS NESCIS uideamus, cur
nolit poeta de uitio uirginis continuo scire Thaidem: utrum
ne improuiso malo uehementius commoueatur ac doleat? 20
an ut ex eiusdem uirginis habitu uultuque ista cognoscat,
quod est actuosius? an quod proximum uero est, ut illam
et Thais et frater ignorantes uitiatam animosius aduersum
militem defendant repetitum eam uenientem cum tanto
strepitu ac minis? nam quo ore praeterea diceret Thais 25

2 nec ullo *TC*, ne ullo *V* || 4 scilicet *om. C* | per *om. T* ||
5—6] parmenonis istam scio (*om. C*) esse (*tegnam add. dett.*)
magis ut sit magis scio quam me uiuere deest magis (ut —
deest magis *om. TC*) *codd.* || 7 *prēm T* | hoc *TC* | *πρόουνομία*
V, pro **** *TC* || 8 est *add. W.* || 9 sit *TC* | <ad> nuptiae *T* ||
10 utrum taceas an era dicam (*craticam T*) *TC* | *NE om. V* | *παρέ-*
έλον V, ***** *TC* || 12 τὸ *ἐξῆς* utrumne *W.*: exit *TC*, hoc
fit *in ras. V*² (= *dett.*); cf. *Eun. II 2, 3; Hec. I 1, 1* | *μήνησις V*,
***** *TC*, *corr. Steph.*; *πλεονασμός ed. pr.* || 13 si nescis *TC*,
scias nescias *V* || 14 *sed ita V* | sane *Schoell.*: sine *codd.* || 15 <et>
uirg' *T* || 17 fuit *T* || 18 nescias *V* || 19 nolit *V* || 20 ne *ed. pr.*:
ut *codd.* || 21 an aut *TC* || 22 illa *T* || 23 thaidis *C* | uitiatam
<tam> *V* | aduersus *TC* || 24 uiuentem *C* || 25 ac minis] animis
TC | ore] re *T*

Chremeti de sororis pudore sollicito (*IV 6, 10*) 'educata ita, ut teque illaque dignum est', si sciret illam uirginem non esse?

- 722 **54** 2 DE EVNVCHO quod Chaerea sit, non eunuchus.
 3 QVOD SCIS NESCIS DE EVNVCHO in Heautontimorumeno 5
 (*IV 4, 26*) 'nescis quod scis, Dromo, si sapis'. et hoc
 est quod *κακόζηλον* dicitur. 4 QVOD SCIS NESCIS pro-
 uerbiale est et multum apud *διαλεκτικούς* tractatum, ut
 'facio et non facio' et 'amicus sum et non sum' et 'audio
 et non audio' et cetera huiusmodi. 5 DE VITIO VIRGINIS 10
 quod iam mulier facta sit.
- 723 **55** 1 HAC RE ET TE OMNI TVRBA EVOLVES causa
 quaesita, cur ante iurgium cum milite Thais nesciat
 uitiatam uirginem. 2 ET ILLI GRATVM FECERIS cui
 nisi uirgini? cuius crimen et supra silentio texeris prae- 15
 sertim tacentis iniuriam suam et sic dolentis amissam
 uirginitatem, ut nec confessionem calamitatis suae
 subire possit.
- 724 **56** ID MODO DIC ABISSE DORVM 'id' pro 'hoc', sub-
 iunctiuum pro praepositio. 20
- 725 **57** 1 THAIS IAM ADERIT bene dixit: huic enim aderit
 Thais. 2 QVIA CVM INDE aliam ex alia causa supposuit,
 quasi dicat 'uideo causam'.

1 chremeti] cheree C, -rie T | pollicito TC | educata <est>
 V (= dett.) || 2 ut eque TC | sciret T || 5 scias T | nescias V |
 ineutontum · C, me in autontum · T, eautontumerumenon V ||
 6 nescias T || 7 *κακοτηλον* Vatic. 1673, ***** TC, om. V |
 Quid T || 8 *διαλεκτικός* V, *μετίνωξ* Vatic. 1673, ***** T, om.
 C || 9 et ante audio om. C || 11 tam TC | sic T || 12 euolues
 in ras. V² releuas TC || 13 ante] ame C | cum om. TC ||
 14 gratam T | cui nisi] cuius TC || 15 cuius om. T | et] ut V ||
 19 id] iam TC | abissee V | id in ras. V² || 20 pro positio
 TC || 21 iam thais C, thais nam V | enim aderit V || 22 c^{um}
 (sser. m. 2) V | inde <abeo (in mg. m. 2 = dett.)> V | supposuit
 <quasi praeposuit (prop- T)> TC || 23 dicat] d. T

5.

727 1 1 ATAT DATA HERCLE VERBA MIHI SVNT VICIT VINVM
 hic semigrauis inducitur uino Chremes priorum memor,
 titubans in praesentibus, ut fere adpoti solent. 2 ATAT
 'atat' interiectio est paulatim percepti atque intellecti
 mali. 3 DATA VERBA fraus facta. 4 DATA HERCLE 5
 VERBA a milite an a meretrice, cuius iam pridem dolum
 malum in omni re suspectatus est? an magis a uino
 quasi captioso aliquo data uerba sunt, quia bibere dulce
 est, ebrium fieri turpissimum? adeo his quae sequuntur
 quasi subtilem fraudem ebrietatis inducit. Plautus de uino 10
 (*Pseud. V 1, 6*) 'pedes captat primo, luctator dolosus est';
 Vergilius de uua idem (*Geo. II 94*) 'temptatura pedes
 olim uincturaque linguam'.

728 2 1 AC DVM ACCVBABAM hic uerba data sunt.
 2 QVAM VIDEBAR MIHI ESSE PVLCHRE SOBRIVS nihil ele- 15
 gantius: non dixit 'uidebar mihi tunc esse sobrius', sed
 ut hoc ipsum iam erroris esset ac uinolentiae, 'uidebar
 mihi' inquit 'nimium sobrius'. 3 PVLCHRE fortiter ac
 nimis.

729 3 1 NEQVE PES ad incessum, NEQVE MENS ad facta 20
 et dicta. 2 SATIS SVVM OFFICIVM FACIT bene: nec enim
 omnino non facit, nam hoc insaniae est, sed non satis
 facit, quod est ebrietatis.

1 SVNT] s. T | VICIT VINVM] u. u. V || 2 inducetur C ||
 adpoti s
 3 fere olent (*scr. m. 2*) V || 4 atat om. V || 5 uerba hercle (hec
 C) TC || 6 an] nam TC || 7 re suspectatus est an magis a uino
 V, respecta cā magis aīo TC || 8 quasi] quas T, qua C | uerba
 data sunt <uerba> C || 9 adeo turpissimum V | secuntur TC ||
 10 sub (*del. ut vid.*) subtilem C || 11 captant T | primum
 Plaut. | est om. TC || 12 de uino idem tentatura V, deuita .i.
 detemperantia C, de uia i. e. temperantia T; de uua ed. pr. ||
 13 uenturaque C | lingua TC || 14 ac in at corr. V² || 15 MIHI
 — SOBRIVS] p. m. s. V || 16 uidebor T | tunc ed. pr.: nunc codd. ||
 17 ut om. T | uiolentia TC || 20 NEQVE 2. — dicta] n. m. a. f. 2
 d. T || 21 s. s. o. f. T | nunc enim V, nec TC || 22 fecit C |
 hec C | insaniam TC, insani V, corr. W. | non ed. pr.: nunc codd.

- 730 4 1 QVIS EST EHEM PYTHIAS εἰρωνικῶς et satis miro exemplo mutata[m] credit, postquam ipse mutatus est.
2 QVANTO NVNC FORMOSIOR VIDERE MIHI QVAM DVIVM hoc multum Academicos iuuat, qui aiunt, prout habiti fuerimus atque affecti, ita nobis aliud atque aliud uideri et ideo 5 nihil certi comprehendi posse.
- 731 5 1 CERTE TV QVIDEM POL et 'certe' et 'pol' haec dixit, ut appareret hanc uere loqui quae sobria est, illum uero ex uino falli. 2 Et honorifice atque ut sobria non dixit 'temulentior' <aut> 'lasciuior' <sed> 'hilarior'. 10
- 732 6 1 VERBUM HERCLE HOC id est prouerbiu[m], ut in Andria (II 5, 15) 'uerum illud uerbu[m] est, uulgo quod dici solet'. 2 SINE CERERE ET LIBERO FRIGET VENVS hoc si ad sententiam reuoces, non conueniet ebrio, si ad petulantiam, quam scite dictu[m] est! nam et improbius factus 15 est et, cum tropice locutus sit, tamen ordinem naturalem seruauit; nam primum cibus, deinde potus, postremo libido ueneria. 'friget' autem, quia omnis huiusmodi uoluptas in calore sanguinis constituta est, qui his rebus alitur.
3 Et FRIGET proprie non adhaeret; translatum est enim 20 hoc prouerbiu[m] 'friget' a picatione uasorum, quae frigida

1 quid est *T*, quidem *C* | hem *codd.* | Phitias *C*, p. *V* | γῶνικῶς (*v* in *ras. m. 2*) *V*, **** *TC*, *corr. Sabb.*; γῶνικῶς *Steph.* || 3 u. m. q. d. *V* || 4 iuuat achademicos (athademitas *T*) *TC* | <ut> aiunt *TV* || 5 affectati *C* | ideo *om. C* || 7 et 1. *om. V* | <et> hanc dixit *C* || 8 apparerent *V*, apparet *TC* || 10 aut *sscr. V*² (= *dett.*), *om. TC* | sed hilarior in *mg. V*² (= *dett.*), *om. TC* || 11 id est *V* || 12 uerbu[m] *CV* | istud <est> *C* | uerum *V* | est hic *om. C* | quod uulgo *TC* || 13 dici solet] dicitur *V* | sine cerere et liber' friget uenus *C*, sine cerere et l. f. u. *T*, sine c. et b. f. uenus *V* || 14 si ad] sciat *TC* | conueni *TC* | ebriosi ad petulantiam (-len- *C*) *TC*, "ebriosi" ad petulantiam *V* || 15 <ei (ei *V*, et *C*)> quam *codd.*; recte? | scite dictu[m] *W.*: sic edictum *C*, sic a'dictum *T*, sic ant^o edictum (*sscr. m. 2*) *V* || 16 et] ut *TC* | tamen] tum *TC* | ordinem ordinalem seruabis *TC* || 17 primus *codd.*, *corr. ed. pr.* | potio *C*, (*ante corr.*) *T* | postremum *V* || 18 ueneri^a (*i* in *e corr.*, a *sscr. m. 2*) friget *V*, ueneri^a affliget *T*, ueneri. Affliget *C* || 19 qui his] quibus *T*, qui *C* | aliter *C* || 20 friget *ex* finget *corr. C* || 21 friget *V* | a captione *C*, a capsione *T*

picem non tenent, cum alia multa meliora sint ad usum frigida, ut ferrum, aurum et argentum et cetera huiusmodi. *nam sic alibi ait (III 3, 11) 'ubi friget, huc euasit'.*

4 *Et uide tres μετωνυλας: Cererem, Liberum, Venerem.*

733 7 SED THAIS MVLTQ ANTE VENIT interrogatiue pronuntiatum est. et scias de his esse interrogationibus hanc ipsam, in quibus ita quaerimus, ut quod interrogatur responsuri nobis ipsi nescire uideantur.

734 8 1 IAMDVDM AETATEM quia 'iamdudum' infinitae morae est, addidit 'aetatem', ut ostenderet multum abiisse temporis, ut factum est. 2 IAMDVDM AETATEM pro longinquo tempore, ut Lucilius (*I fr. 17 M.*) 'ut multos mensesque diesque, non tamen aetatem'. 3 AETATEM diu longoque et prolixo tempore, ut est aetas. *nam sic dicimus de die et dieculam, aliquantulam moram (cf. Andr. IV 2, 27).*

735 9 1 NIHIL DIXIT VT SEQVERERE SESE pro non. Vergilius (*Aen. V 751*) 'deponunt animos n. m. l. e.'. 2 NIHIL NISI ABIENS MIHI INNVIT apparet et quasi iratam discessisse Thaidem a milite et tamen sic iratam, ut illi ira consilium non ademerit: 'innuit' inquit 'cum abiret'.

1 sunt *V* || 2 caetera *in ras. V²* || 3 ait] ut *T* || 4 uidet *T* | tres *μετωνυλα* *V*, res *ΜΗΟΝΟΜΙΑ* *T*, res ***** *C* | liberum <et> uenerem *in ras. V²* || 5 sed thais *in ras. V²* | pronuntiatam *TC* || 6 est et *in ras. V²*, hem ut *TC* || 7 quaerimus *V* | quid interrogaturi *codd.*, *corr. W.*; qui interrogantur *ed. pr.* || 8 nobis ipsi *W.*: nobis si (sci *T*) *codd.* | uideatur *TC* || 9 etatem *in ras. V²* | quia — 11 AETATEM *in mg. V²* | quia <et> *C*, quam *T* | infinitae — IAMDVDM *om. T* || 10 <addite> Addit *C* | ostendat *V²* | abisset *C* || 12 ut <ut> *T*, *om. C* | ut 2.] et *T* || 13 tamen *om. TC* || 14 et prolixo *in ras. V²*, prolixo (-sso *T*) *TC* | nam sic (si *T*) dicimus *TC*, *om. V* || 15 et in diecula *V*, et a (*om. T*) diecula *TC*; *corr. ed. pr.* | aliquantulum (-tum *C*) mihi moram *TC* || 17 NIHIL *om. TC* (*cf. supra* mihi) || 18 animos a · n · m · (m · n · *T*) l · (r · *TC*) e · (a · *T*) *codd.* | nihil nisi abiens in mihi (induit *T*) mihi *TC*, nihil nisi a · m · a *V* || 19 apparet] atq3 *C* | et *del. Steph.* || 20 Thaidem *om. TC* | si *T* | irata *TC* || 21 ^a demerit (*sscr. m. 2 = dett.*) *V*, emeret *TC* | inuit *C*, induit *T*

736 10 1 EHO NONNE ID SAT ERAT adeo simplex hic inducitur adulescens, ut a Pythia reprehendi possit. nam quid opus fuit dicere, si innuit? 2 SED NESCIEBAM ID DICERE ILLAM 'dicere' pro uelle significare. sic alibi (*Andr. III 2, 22*) 'quasi tu dicas factum id consilio meo'. 5

3 NISI QVIA CORREXIT MILES QVOD INTELLEXI MINVS hoc uidetur sapientius et facetius dici quam ab ebrio rustico adulescentulo debuisset. hoc uitium tunc fit, cum ingenium suum poetae in personas conferunt.

737 11 QVOD INTELLEXI MINVS uerisimile hunc tantum extrusum, non etiam uapulasse, quia miles magis Thaidi quam huic irascitur.

738 12 1 MIROR VBI EGO HVIC ANTEVERTERIM 'ubi' in qua parte uiae. 2 HVIC ANTEVERTERIM hanc praecesserim.

6.

739 1 1 CREDO EQVIDEM ILLVM IAM ADFVTVRVM uides, ut 15 ex ipsis apparet uerbis, quam concita et recens a litigio Thais ueniat. itaque nec nominat militem aut uirginem, sed pronomine utrumque significat quasi in medio constituta negotio. 2 ADFVTVRVM ESSE eum uidi aduenturum, ut (*Verg. Aen. X 143*) 'adfuit et Mnestheus'. 20

1 eho nonne i. s. t V || 2 ut om. TC | possit ex -et corr. C || 3 annuit TC || 4 dicere id illam T, id d. i. V | diceret pro TC | uelle <uel> TC || 5 i. con. m. T || 6 nisi om. V | intellexit CV || 7 uidere C | "quam" dici V, quam dici TC || 8 adolescente V | debuit. sed? | tunc] tu ne T || 10 intellexit *codd.* | tantum] tacitum C || 11 taidi magis TC || 13 vbi] un C, unde T, ubi V || 14 quam T | ac presenserim (pnserim T) TC || 15 affuturum TC | uides nō ex ipis separere (saperet T) uerbis TC, uides ne ex ipsis apparere uerbis V (= dett.) || 16 consita T || 17 nominat <aut>? | uirginem aut (ex nec corr.) militem C || 19 negotia TC | eum uidi W.: cum uidi TC, id est in ras. V² (= dett.) | ad <futurum cum> uenturum C || 20 affuit TC² | et mnestheus V, et mestuus T, in mesteus C

3 SINE VENIAT cui dicit 'sine'? nulli, sed comminantis est, ut (I 1, 20) 'sine modo'.

740 2 1 ATQVE SI ILLAM DIGITVLO ATTIGERIT VNO MORIS <est> comminantium ad exiguum reuocare commissa, quae se ulturos praedicerent. 2 OCVLI ILICO EFFODIENTVR et 5 femineae minae sunt et in libidinosos quam maxime; nam hunc amatorem suspicatur esse uirginis. sic et alibi (IV 3, 6) 'ut ego illi facile in oculos inuolem uenefico!' in oculos autem maxime saeuire feminas et tragoediae fere et comoediae protestantur. 10

741 3 1 VSQVE ADEO EGO ILLIVS FERRE POSSVM INEPTIAS ET MAGNIFICA VERBA NON DIXIT 'usque adeo illum possum amare', sed quam insuauis iam diu sit, ostendit dicendo 'ferre possum'. 2 Et cito ostendit, quae sit amicitia militis: 'ineptias' inquit 'et magnifica uerba'. 15

742 4 1 VERBA DVM SINT hoc est: quae uim non admisceant. 2 QVAE SI AD REM CONFERENTVR VAPVLBIT si discesserit a uerbis et rem experiri uolet, uapulabit. 3 Et bona locutio, ut si dicas: uerba ad rem contulit, hoc est: agere quod dicebat aggressus est. 20

745 7 AD ME QUID QVASI ISTVC et rusticus et timidus et pudens commotus est meretriculae dicto.

1 cui · d · sine nullis (nllis C) et TC, quasi dicat sine ntt <et (in mg. m. 2)> V, corr. W. | <com (in mg. m. 2)> minantis V || 3 atque (at dett.) si illam digitulo attigerit (contigerit; in mg. al' attigerit C¹) uno TC (dett.), atque illam si d · a · u · V || 4 est (post cominantis) add. dett. | quae] q3 T || 5 ulteros T || 6 femine C | sunt mine TC || 7 suspicantur amatorem TC | sic] sed T || 8 ille T | inuolem V || 9 et] a C || 10 praestantur CV || 11 usque adeo e · i · f · p · i · et · m · u · V | ineptiam TC || 12 possum om. TC || 14 fere T || 15 ineptia TC, ^{is} inep^{is}ta (sscr. m. 2) V || 16 VERBA om. T | hoc est] · i · C | qui ^{verum} TC || 17 que (q̄ C) si TC, Quid si (corr. m. 2 = dett.) V; uerum enim si Ter. | VAPVLBIT] u · V || 18 sic T | et om. TC | experiri uolet V, ceperit bis C, semel T; experiri cooperit ed. pr. (dett. desunt) || 21 quid (id T) quasi istuc TC, quid q · i · V

746 8 1 HAEC ATQVE HVIYSMODI SVM PASSA MVLTA facunde meretrix et haec imputat adulescenti quae uidit et alia quibus non interfuit. 2 REDDERE AC RESTITVERE proprie redditur cupientibus, uti domino seruus, restituitur cupiens, ut patriae ciuis, et redditur et restituitur 5 <cupientibus> cupiens, ut parentibus filius. 3 Ergo in hac utrumque est: et reddi et restitui.

747 9 HEM extimuit adulescens, quod sororem suam in domo meretricis esse audiuit, cui rei occurrit Thais statim.

748 10 1 EDVCTA subauditur 'est domi apud me'. 10
2 EDVCTA ITA VT TEQVE ILLAQVE EST DIGNVM bene purgavit, quod ex quaestu meretricio expectabatur: non, inquit, ut me dignum est, apud me est. 3 QVID AIS recte, quia mirum apud meretricem liberaliter <hanc esse eductam>. 15

749 11 1 HANC TIBI DONO DO melius dixit quam 'dono', ut dominus potior sit uel deus. 2 NEQVE REPETO PRO ILLA QVICQVAM ABS TE PRETII ex eo quod potuit iure facere, beneficium demonstravit oratorie dicens se id non esse facturam. 20

750 12 ET HABETVR ET REFERTVR THAIS qui habet apud se gratiam, nondum rettulit; rettulit qui destitit habere. *multum ergo hic dixit: et habitui gratiam et restitui tamen.*

1 sum passa m. V, sum (ex sub corr. C) passa (paxa T) mulier TC || 2 meretricis C | hac inuitat TC | uidet (corr. m. 2 = dett.) V, uidet TC || 4 reddatur C, redr T | restituitur—redditur om. V || 5 patriae—ut om. T || 6 cupientibus (post cupiens) add. ed. pr. || 8 suam om. TC || 9 audit V || 10 adducta TC | est om. V || 11 ut teque illaque est d. (dignum est dett.) V, i. i. as. T, i. i. a. b. C¹ | purgabit T || 12 quaestu Bentley: fastu codd. | meretrico TC, meretriis V | spectabatur codd., corr. Steph. || 13 me est | me V | ait TC || 14 hanc—eductam add. W. || 17 dominus potior sit uel deus TC, donum placidius uideatur et praestantius in ras. V² (= dett.) | REPETO | re. V || 18 QVICQVAM om. V | PRETII | p. V || 19 docens Klotz | se id W.: serio codd. || 20 facturum V || 21 THAIS om. V | quae TC || 22 nondum sscr. V² | destiti TC || 23 et habet uiri gratiam et restitit uiro (destitit uiro V) tamen codd., corr. Goetz

quem sensum transtulit Sallustius in bellum Iugurthinum (110, 4) 'arma, pecuniam sume utere, et quoad uixeris, numquam tibi redditam gratiam putaris: semper apud me integra erit'.

751 **13** 1 NE PRIVS QVAM HANC ACCIPIAS A. C. hoc in 5 comoedia licet more uulgi dicere; ceterum non potest amitti quod nondum acceptum sit. 2 An quia iam dudum sumptum est?

752 **14** NAM HAEC EA EST QVAM MILES A. M. VI N. E. V. non ad terrendum, sed ad parandum animum adolescentis haec 10 dixit, quem audacem putat aliter ac res ipsa est. nam mox Thais mutabit orationem et dicet (v. 21—22) 'quicum res tibi est, peregrinus est, minus potens quam tu, m. n., m. a. h. h.'

753 **15** CVM MONVMENTIS haec sunt, quae Graeci dicunt 15 *σπάργανα*.

754 **16** 1 VIDEN TV ILLVM THAIS longe uidere timoris est indicium. 2 VBI SITA EST trepidantes personas miscuit. 3 IN RISCO cista pelle contacta; nomen Phrygium.

755 **17** 1 QVANTAS COPIAS ADDVCERE proprie dixit 'copias', 20 nam sic dicuntur legiones in unum collectae. conuenit tamen rudi et rustico adolescenti sex homines 'copias'

1 Iugur. C || 2 <et> pecuniam C | sumē utere TC, su^{me utere} (sscr. m. 2) V | uiues Sall. || 3 putaueris TC || 5 HANC om. V | accipias ex acceperis corr. C | A. C.] a. e. C, a me T || 7 admitti C, admitti V || 9 EST om. TC | miles a me ui n̄c. e. r. t. u. TC, m. n. e. u. V || 10 animum om. T || 11 quom T | hac T | re ipsa? || 12 mutauit TC V¹, corr. V² | dicet ex -it corr. V² || 13 tibi res V | est 2.] et T | potens quam tu m. n. m. a. h. h. V, po. q. t. m. n. (h. T) m. a. h. h. TC || 15 hoc sunt V || 16 *σπάργανα* Vatic. 1673, ***** est p̄gana (peregrina T) TC, *εσπάργανα* V, *κρεπβνδια* P (= Krepundia); *λείβανα παργονα* ed. pr.; *γνωρίσματα και σπάργανα* Steph.; cf. Thes. gloss. s. v. monumenta || 17 THAIS t. TC || 18 ubi ante inditium C | SITA] ista V, ita T, il ista C || 19 rasco T | cista] scilla TC | puelle T | frugium TC, frugium V || 20 quantitas (quāntas T) c. a. TC || 22 rudi et om. V | copias homines TC

dicere: militem, parasitum, Donacem, Syriscum, Simalionem, Sangam.

756 18 1 NVM FORMIDVLOSVS OBSECO ES M. H. 'formidulosus' et terribilis et timidus intellegitur. 2 APAGE SIS Plautus in Trinummo (II 1, 26) 'apage amor'. 5

758 20 1 ATQVE ITA OPVS EST ut minus formidulosus sis. 2 METVO QVALEM ME H. E. uidetur ebrius factus hic Chremes iam etiam displicere nolle mulieri; nam idcirco fatetur se timere malam de se opinionem Thaidis. 3 Et METVO QVALEM noue dixit pro 'metuo ne ignores'. 10

759 21 1 PEREGRINVS EST MINVS POTENS QVAM TV ipsa nunc eloquitur, quid efficiatur ex eo quod ait 'peregrinus est'. 2 MINVS POTENS QVAM TV bene sic dixit, quia tardum fuit dicere 'ille impotens, tu potens' etc.

761 23 1 SED TV QVOD CAVERE P. S. A. E. ostendere uult 15 Terentius plures sententias ad timiditatem congruere quam ad audaciam: nam et mox dicturus est (IV 7, 19) 'omnia prius experiri quam a. s. d.', quia ex prouidentia timor, ex audacia temeritas prouenit. 2 STVLTVM <ADMITTERE EST stultum> est fieri sinere. 3 Et melius dixit quam 20 'pati': hoc generale est. nam nunc 'admittere' pati fieri significat.

762 24 1 MALO EGO NOS PROSPICERE pro 'cauere ne fiat', id est prospicere et cauere: ab eo quod praecedit id

1 doracem V | simallionem C, simaglonem T || 2 sagram T || 3 NVM] nunc TC, non V | formidulosus o · e · m · h · TC, obsecro for · es · m · h · V || 6 sit C || 7 ME] m · T || 8 iam etiam] et (e T) iam TC || 9 Et] sed CV || 10 mutuo C | QVALEM] q · V | per mutuo C | ignores W.: ignarus codd.; ignara sis ed. pr. || 11 potens quam tu <quam tu> V, p · quam <post quam> tu TC || 12 nunc Teuber: non codd. | quod TC || 13 MINVS] q · C | p · q · tu · TC || 15 quod tu TC | e.] è V || 16 concludere C || 17 ad sser. V², om. TC || 18 a. s. d.] ar · sa · d · V, a · s · u · TC || 19 ex] et C, aut T | peruenit C | ADMITTERE — stultum add. W. || 20 fieri <nec fieri> sine re codd. || 21 a^dmittere (sser. m. 2) V | patefieri codd., corr. Steph. || 22 MALO EGO] mglego TC | PROSPICERE] pro · quam V | pro cauere] prouidere TC || 23 perspicere C

- quod sequitur. 2 ACCEPTA INIVRIA hic causa ostenditur, cur illud malit.
- 763 25 1 TV ABI ATQVE O. O. I. pauidi consilium nihil aliud continet praeter claustra et fugam; nam sera est claustrum ianuae. 2 DVM EGO H. T. A. F. 'transcurro' 5 dixit, non 'curro', ut proximitatem fori ostenderet.
- 764 26 1 VOLO EGO A. quasi minus timeat, 'cupio' non inquit sed 'uolo'. 2 IN TVRBA HAC uide timidum turbam appellare, in qua mulier non timet.
- 765 27 1 MELIUS EST fugae occasionem hic cupit dari. 10
2 MANE hoc gestu iam adiuuatur. 3 OMITTE IAM A. ex huius uerbis apparet etiam manu comprehensum esse adulescentem. 4 OMITTE IAM A. quia causam probari non uidet, celeritatem redeundi pollicetur. 5 NIHIL OPVS EST ISTIS 'istis' utrum aduocatis an 'istis' omnibus 15 quae dixisti?, ut Vergilius (*Aen. IX 94*) 'aut quid petis istis?'
- 766 28 1 HOC MODO DIC SOROREM ESSE I. T. ordine exsequitur: primo utrum personam habeat, 'dic sororem' inquit 'esse illam tuam'; utrum negotium habeat, 'et te 20 paruam uirginem amisisse'; cur hodie agat, 'nunc cognosce', et unde probet, 'signa ostende'. 2 ET T. P. V. A. haec omnia sic pronuntianda sunt, ut et iusta et factu facilia demonstrantur.
- 768 30 SI VIM F. IN IVS D. H. recte, quia uiolento ciuili- 25
liter resisti solet.

3 o. o. i. V | pauidi *ex-de corr. C* || 4 praeter *Klotz*: post *codd.* | claustra *T* || 5 claustrum (*in mg. uel clausum m. l*) Annue *C*, clausum anime *T* | r.] c. *T* || 6 dicit *T* | ut] in *TC* || 7 <h> a. *T* | quasi q2 *T* | timiat *C* || 8 Inturbata hac (ac *T*) *TC* || 9 in quam *TC* || 10 fugae] figure (-rē *C*) *TC* | capit *TC* || 11 iam <h> a. *V* || 12 huis *C* || 13 iam <h> a. *V*, i. a. *TC* || 14 sceleritatem *T* | redeunti (redd- *C*) *TC* | nihil] in hoc *T* || 15 istis *i. om. V* | uerum *TC* || 16 ut *om. TC* | qd° *T* || 17 petistis *TC* || 18 dic *om. TC* | s.e.t. (*om. i.*) *V* | r.] te *T* || 19 habet *CV* || 20 illam *om. C* || 21 uirginem amisisse] i. a. *TC* | nunc] non *C*, nec *T* | cognosce (signa *add. V*) *CV*, cognoscit *T* || 22 et *om. V* | ostendere *TC*, ostendetur *V* | r. *om. V* || 23 et iuste *TC*, iusta *V* || 24 si uim f. i. i. d. (*om. H.*) *TC* | recte — 433, 1 DICAS *in mg. V*² | recto *TC*

- 769 **31** 1 FAC ANIMO HAEC PRAESENTI DICAS haec non
dicerentur a Thaide, nisi in illius uultu pavor nimius
appareret. 2 FACIAM adiuuandum pronuntiatione est
'faciam' timide dictum. 3 ATTOLE PALLIVM ex huius
uerbis Chremetis animum demonstrauit nimium liberaliter 5
pauidi adulescentuli. 4 ATTOLE PALLIVM uel quia sim-
plex est uel quia ebrius, trahit pallium Chremes.
- 770 **32** PERII HVIC IPSI EST OPVS PATRONO Q. D. P. haec
meretricis querela rudem adulescentulum magis et honeste
natum quam culpandum esse demonstrat. 10

7.

- 771 **1** 1 HANCINE EGO VT CONTVMELIAM T. I. I. M. A. G.
hic rursus inepti uanitas militis demonstratur ad amicam
tamquam ad hostilem exercitum pergentis irritato animo,
concito cursu, undanti chlamyde, trepidi et quatientis caput.
2 *Et* haec uerba pro hortatu imperatoris accipienda 15
sunt, quandoquidem omnia de exercitu transferuntur.
3 CONTVMELIAM proprie et ut miles. Sallustius (*Iug.*
58, 5) 'ne quam contumeliam' etc. 4 IN ME ACCIPIAM
GNATHO apparet Gnathonem dehortatorem esse certaminis
et ad pocula militem prouocare, maxime cum uideat per- 20
suasisse ista consilia (*cf. III 1, 45 sq.*), ut hoc certamen
moueretur.
- 772 **2** 1 MORI ME SATIUS EST ridicula praesumptio, tam-

1 HAEC *om.* TC | <ut> praesenti dicas V², p̄ d'. TC ||
2 dicentur T | nisi *om.* C | in illius] nullius TC || 3 apparet TC |
est *om.* TC || 4 faciam^{enim} (*sser. m. 2 = dett.*) V || 6 adolescenti
TC | actolle C | p. V | uel *om.* TC || 8 IPSI — P.] i. e. p. d. i.
(a. T) TC || 10 quam] que T || 11 ut ego TC | CONTVMELIAM —
g.] con tam. TC | m. *om.* V || 12 rursus V || 14 consito T | chla-
mide (cla. CV) *codd.* | patientis T || 15 hortati T || 17 et TC,
non *in ras.* V²; *secl.?* | sal'. (sa. ul' C, sed ut *in ras.* V² =
dett.) ne quam (qua TC) contumeliam (-lia TC) est (*om.* V)
codd. || 19 GNATHO] sed TC || 20 et] q2 T | prouocare] renocare
Teuber || 21 ista CV, (*bis*) T; ipsius Teuber || 22 moreretur T,
(*in mon-corr.*) C || 23 me s. est V

quam aduersus meretricem <iurgia> numquam Thraso sumere ausurus esset nisi morte proposita. ergo uelut mortis contemptu opus est ad tale proelium. 2 MORI ME S. E. tamquam aliter miles aduersus mulierem audere non posset, uel quia nihil uel quia amator. 3 MORI ME S. E. quasi ille sibi dicat uel molestum esse certamen uel amicam non esse laedendam.

771 1 5 INSIGNEM et 'insignem' ut miles dixit, quia insignia armorum sunt.

772 2 4 SIMALIO et hoc concite pronuntiandum. 5 SE-10 QVIMINI huiusmodi militia per tumultum repente suscipitur et dicitur euocatio, ubi dux alloquitur ciues 'qui rem pu. saluam uultis esse, sequimini!' unde Vergilius sic ait (*Aen. VII 693—94*) 'desuetaque bello a. i. a. u. s. f. q. r.' et alibi (*VII 614*) 'ipse u. p.; s. t. <c.> p.'

773 3 1 PRIMVM AEDES EXPVGNABO debet hic esse uociferatio uana: ad hoc et uerbum militis cum quodam motu ingenti et immanes minae sine ulla ui rerum. 2 *Et* uana comminatio, uelle aedes expugnare, cum foris sit meretrix.

774 4 1 MALE MVLCABO IPSAM uide ordinem belli: expugnatio moenium, recuperatio captarum rerum, poena praedonum. 2 PVLCHRE postquam non obtinuit quod uolebat Gnatho, assentatur ad omnia. uide autem mani-

1 iurgia *sscr. V² (= dett.), om. TC; an rixam? arma (post numquam) Schoell* || 2 esse *TC* || 3 ad te praetium *C* | mora *T* || 4 *E.*] est *V* | alter *TC*, al^{ter} (*sscr. m. 2*) *V* | aduersum *TC* || 5 possit *C* | mori · s · me · s · e · *C*, mori i me s · 2 · e · *T* || 6 quasi ille <quasi> *C* || 7 non *om. TC* || 9 a^rmorum (*sscr. m. 2*) *V* || 10 simallio *T* || 11 huius mō *C*, mō huius *T* | militia *T*, malitiam (ma in mi *corr.*) *C*, militia *V* | suscipitur *V* || 12 reuocatio *TV* | ubi dux et alloquitur ciues *V* || 13 saluam *om. V* | unde *om. T* || 14 bella *V, b. TC* | a. 1.] de *TC* | t.] c. *T* || 17 et (*corr. m. 2 = dett.*) *V* || 18 inanes *T*; *Bentley* | minas *codd., corr. W.* | rerum] ret^o *T* || 19 uelle ^{uideatur} (*sscr. m. 2 = dett.*) *V* | fore *T* || 20 meretricis *C* || 21 male mulctabo ipsam *V*, mallem · et *TC* | belli *om. TC* || 22 poena *om. TC* || 24 adsentatur ad omnia *V*

festam irrisiōnem ex ipso genere laudandi; nam quid est in aedium expugnatione recti? quid in uirginis ereptione probitatis? quid in male mulcanda muliere pulchritudinis? sed hoc est quod ait supra de se ipso parasitus (II 2, 20) 'quicquid d. l.'. 3 IN MEDIVM HVC AGMEN C. V. D. mire 5 composita ad contemptum nomina legionariorum; nam Donax ab arundine nomen, ueluti sit inanis et fragilis, Simalio a simio uel a simia deriuatum est ob foeditatem oris uel nasi, Syriscus iam diminutium est a Syro.

4 IN MEDIVM HVC ridicule satis armaturas leues non putat 10 aduersus Thaidem idoneas et ideo agmen cum uecti uult uenire in medium. 5 An ideo 'cum uecti', quia ad expugnationem uenitur aedium?

775 5 TV SIMALIO IN SINISTRVM TV SYRISCE IN DEXTRVM C. hic agmen instruitur. facetum autem est, cum a rebus 15 magnis res ridiculae deriuantur..

776 6 1 CEDO ALIOS NON 'reliquos' dixit sed 'alios', quasi multi sint. 2 SANGA nec Sangarius, saltem ut nomen esset. 3 MANIPVLVS FVRVM proprie 'manipulus' milites centum Romani et Latini sub uno centurione, ex mani- 20 pulo herbae, quem pro signo sequebantur. merito igitur

1 laudandam CV, -dum T, corr. ed. pr. || 2 in aedium] tedium T | quid om. V | in om. T | erectione T || 3 probitas T | mulctanda V, uulgande T, (in mul///tanda corr.) C || 4 de se ipso om. V | d:] a. V || 5 agmen e. d. V, a. c. u. T, a. o. r. C || 6 composite T | ad tectum T, ad contemptum C || 7 dorax V | ad T | ueluti sit (sic C) inanis fragilis TC, ueluti sit fragilis et inanis nomen ^{sortitus est} (sscr. m. 2 = dett.) V || 8 Symalio C, simallio T | ad simio T | symia C || 9 uel] et V | est om. T || 10 ac maturas C || 11 et 12 cum uecte (-te ex -ti corr. m. 2) V, conuecti TC || 14 tu si mallio in sinistrum tu sirisce (scir-T) in dextrum TC, tu simalio in s. c. t. s. in d. e. V || 15 agmen om. T | instruitur dett.: struitur TV, struitur C || 16 res <est> TC || 19 ferrum C | manipulus <est> V | militis codd., corr. W. || 20 centum] . c. C, cum T, (sscr.) V² (= dett.) | romani et colatini TC, ro et (ex ē corr. m. 2) latini V | ex] bellum <aggressuri deputabantur sibi illi certum (sertum uel sertam dett.) uel coronam ex (in mg. 2)> V² (= dett.) || 21 herba TC; uel alio huiusmodi conficiebant dett. | quam C | singulo T

centurionem uidens manipulum desiderauit, hoc est cocum uidens conuiuas desiderauit, qui apparuerant, quotiens cocus affuit, id est conuiuium instructum est. alii 'manipulum furum' coci discipulos putant dici. 4 ECCVM ADEST pro se ac pro discipulis Sanga.

777 7 1 QUID IGNAVE P. P. apparet cocum ad repentinum strepitum sic exisse, ut artem suam fuerat expediturus.

2 QVI ISTVM 'peniculum' scilicet.

778 8 1 EGONE IMPERATORIS VIRTVTEM N. haec causa est.

2 IMPERATORIS VIRTVTEM NOVERAM ET VIM M. hoc plus 10 habebit salis, si sic intellectum fuerit, ut Sanga uno et eodem tempore et quaerat quid dicat et respondeat tamen hoc fieri saepe.

779 9 1 SINE SANGVINE HOC FIERI NON POSSE ἀπροσδοκῆτως: quid igitur, si hoc sciebat? 2 QVI ABSTERGERER VVLNERA 15

tamquam hoc fuerit auxilii genus. 3 QVI hoc est unde.

4 VVLNERA quorum uulnera? utrum utriusque partis an, quod magis ridiculum est, suorum?

780 10 1 SOLVS S. S. D. haec figura παρόμοιον dicitur.

2 SOLVS SANNIO SERVAT DOMVM ut (Verg. Aen. III 183) 20 'sola mihi talis casus C. c.'. 3 SOLVS SANNIO S. D. pro

1 coquam *codd.* || 2 desiderat *TC* | apparauerat *codd.*, *corr.* *Klotz* || 3 locus *codd.*, *corr.* *Klotz* | adfuit *V* | idem *C* || 4 furum] .Γ. C, es · T | cochi *V*, c · o · (a · T) c · i · TC | puta ut dici *T* || 5 per se ac per *C* || 6 p · p · V, pecul · pun · C | cochum *V*, coquam *TC* || 7 artam *T* | fuerat *V* | expeditus *TC* || 8 istum (*sser. m. 2*) *V* | peniculōn sol · C, -lo ne solis *T* || 9 IMPERATORIS — n.] uir · i · nō · TC || 10 m.] mil *C*, militum *T*, om. *V* || 11 et om. *TC* || 12 et] ut *TC* | quid — FIERI] quid respondeat (rn dicat *T*) tamen hoc fieri saepe sine sanguine hoc (om. *T*) fieri non posse *TC*, simulque respondeat q · d · hoc noueram fieri saepe sed sine sanguine hoc non fieri posse *V* (*sim. dett.*) || 14 ἀπροσδοκῆτως *V*, ἀπροσέλητος *Vatic. 1673*, ***** *TC* || 15 sciebat <norat> *V* | qvi *Steph.*: ut *V*, om. *TC* | stergeret *TC* || 16 quid *T* || 17 utrum *V*, utrunque *TC* || 18 "est suorum" ridiculum *V* || 19 s. s. d.] do *C*, Da *T* | he *T* | παρόμοιον dicitur *V*, ***** *TC* || 20 Samia *C* || 21 tales *C* | casus] c · C, om. *T* | solvs — d.] solos samios (sannos *T*) dic · (dixit *T*) *TC*

remanet et obseruat. nam 'seruat domum' rectum erat, non 'seruat domi', si custodit intellegetur.

4 Vel SERVAT pro sedet et seruat, ab eo quod sequitur id quod praecedit; nam non seruat nisi qui prius in eodem loco sederit. 5 QVI MALVM ALII 'malum' *κατὰ* 5 *παρένθειον* suauiter infertur. Plautus in Epidico (V 2, 45) 'quae, malum, haec impudentia est?' et non interponitur 'malum' nisi conuersis oculis ad eum, qui id quod reprehendimus dixerit. 6 MALVM interiectio nunc est.

781 11 1 POST PRINCIPIA magnifice ad risum commouen- 10 dum, nam dicere debuit 'post uos'. et hunc locum sibi optimum elegit ut timidus. 2 POST PRINCIPIA militare dictum est. et ambigunt multi, utrum in extremo agmine sit hic locus an in medio. 3 INDE OMNIBVS SIGNVM DABO tamquam non omnibus dari possit, si aliunde detur. 15

782 12 1 IPSE SIBI C. L. 'loco' simpliciter, quia 'post principia'. 2 An LOCO in loco, opportune, *ἐπιτακτως*, ut (Ad. II 2, 8) 'pecuniam in loco n. m. i. l.?' 3 An pro de loco?

783 13 1 IDEM HOC PYRRHVVS F. irridet quidem poeta, 20 uerumtamen ostendit officium imperatoris hoc esse, ne se in periculum proiciat. sic Sallustius (*Hist. V fr. 4 M.*) 'et in proeliis actu promptus'. 2 Et hoc totum non quasi in palliata, sed concessum poetis fuit. Pyrrhus

1 remanet] remi T | nam — non seruat om. C || 2 si custodit] nisi^{pro} custodit² (pro et² m. 2) V || 3 sedet V, se sed TC || 4 <ad> id TC | procedit T | prius] plus TC || 5 *κατὰ παρένθειον* V, ***** TC || 7 haec malum Plaut. | est om. TC || 8 qui id quod V, quod TC | reprehenderis (-deas T) dixeris TC || 9 nunc om. V || 10 commouendum V || 11 debuit om. C | uos sscr. V² | hoc T | optimum sibi T || 13 est dictum C | ambigunt <mul (in mg. m. 2)> ti V | utrum] an C | sit agmine TC || 14 an] *** C, om. T | signa d. TC || 16 IPSE om. T | c. l. V | simp^x C || 17 an V | opportune <quod> V; quod Graeci | *επιτακτως* V, ***** TC || 18 n. — l.] ***** T || 19 An — loco om. V || 20 idem hoc p. s. f. TC, hoc pyrrhus f. V | irradet T || 22 sic salu. (sal' T) TC, salustius (sscr.) V² || 23 et om. TC | non] nomen T || 24 cessum T

autem peritissimus strategematum fuit primusque, quem-
admodum ea disciplina per calculos in tabula traderetur,
ostendit.

784 14 NIMIRVM CONSILIVM ILLVD RECTVM EST DE OCCLV-
DENDIS AEDIBVS <nimirum consilium> illud rectum est' 5
et noua locutio et similis superiori (III 3, 2) 'nimirum
dabit haec Thais mihi m. m.', pro sine dubio rectum est.

785 15 1 SANE QVOD TIBI NVNC VIR VIDEATVR ESSE HIC
figurata locutio et praeterea ὑπερβάτω intermixta, nam
hic ordo est: sane hic nebulo <est>: ne metuas. 2 An 10
hic ordo erit et sensus, ut sit dictum: ne metuas: sane
quod tibi uir uidetur esse hic, nebulo magnus est? 3 Et
recte, nam dum obit terretur adulescens et aetate militis,
quod iam uir est, et magnitudine, quod magnus corpore:
quae utraque in illo uana esse meretrix ut experta 15
iam indicat. 'nebulo' autem uel inanis et uanus uel
mollis, ut nebula est, dicitur. 4 Et εἰρωνικῶς hoc
dictum est: meretrix enim corripiciens frustra metuentem
Chremetem 'sane' inquit 'nimis consilium rectum est de
occludendis aedibus'. 5 Et deest 'non est', ut sit: non 20
est quod tibi nunc uir uideatur esse hic: nebulo magnus

1 stratagematum V, stragematum T, (sser. .i. castramen-
tari) C || 2 ea] et T, a C | disciplu C || 4 rectum ideo concludit
(concludat C) edibus TC, r.e.d.o.e. V || 5 nimirum con-
silium add. W. | rectum est dett.: recte TCV || 6 et 1. om.
TC | nimirum om. T || 7 hec thays mihi ma mal C, h.t. mihi
m.m. T, hoc n.m. V | per C || 8 sane qui tibi n.u.u.h.
V || 9 yperbaton (hyperboton T) interim ista TC, iperbaton
(in mg. ὑπερβατον m. 2) intermixta V | nam] nunc T || 10 hic
nebulo <est add. dett.> ne metuas TC, qui tibi n.u.u. V ||
11 erat T, om. V | sensu C | metuas V || 12 qui V || 13 dum
obit terretur W.: dum obterretur codd. | etatem TC || 14 nam
TC | magnitudinem TC || 15 esse om. T | "ut experta" meretrix
V || 16 iam indicat W.: iam cheream C, -rea T, denunciat in
ras. V² (= dett.); iam dicit Chremeti Schoell | uel inanis V |
uel 2.] et TC || 17 ut] et T | εἰρωνικῶς V, ironices T, yronicos
C || 18 enim] e V, om. TC | metuentem] timentem V || 19 chre-
metem C, chem T || 20 concludendis T | ut sit non est om. V ||
21 quod] qui V | uidetur V

est. sic et alibi (V 8, 34—35) ¹⁰⁶⁴ 'si te in platea hac offendero posthac [nihil est] q. d. m. «alium quaerebam, iter hac habui», peristi', ut sit: non est quod dicas mihi.

786 16 1 QVID VIDETVR non diceret miles, si staret in sententia. sed iam uidetur timore mutatus. 2 QVID 5 VIDETVR dubitant, a quo dictum sit 'quid uidetur?' ego sane hoc militem puto dicere, quem paulatim <timor> a uiolentis atque acribus principiis ad torporem desidiāque perducit. nam primo ipse praecedit, utpote qui dicat (v. 2) 'sequimini'; tum deinde, posteaquam propius uentum est, 10 'post principia' (v. 11) refert pedem; post iam nihil ipse audet, sed quaerit consilium parasiti; denique ubi comminus iam res gerenda est, dixit (v. 18) 'mane' et continet irruentes; ad postremum diffusus nescit quid agat <et> ad parasitum spectans (v. 41) 'quid agimus?' inquit. 15

3 FVNDAM TIBI NVNC mire parasitus, quia militem uidet nolle uel non audet repugnare, consilium formidulosum et aptum metuenti dedit, subtiliter tamen; nam funda pugnant, qui comminus non possunt, et ex occulto, qui non audent palam. 4 Sed honesta causa: non 'quia 20 timentur' inquit, sed 'ut fugiant', tamquam nisi hostes fugerint, non sit tutum accedere. 5 FVNDAM TIBI non dixit 'hastam' aut 'lanceam' sed [sagittam] 'fundam', qua nimirum longe iactatur, ut ex hoc interuallo pauorem ostenderet non audentis accedere. 6 Et mire 'tibi', 25

2 effundero TC | est] e. TC || 3 iter hab (ac T) abiit pe-
riisti TC | est om. C || 4 miles sscr V² | si] sed TC || 5 minatus
C | quod C || 6 dubitant a quo Westerh.: dubitantia (dubitantis
est V, dett.) quod codd. | quod uidetur C, quid uidetur <quid
uidetur> V || 7 hoc sane TC | timor (post perducit) in mg. add.
V² (= dett.), om. TC V¹ || 8 uiolentibus atque acriminibus C | ad
om. T | torporem CV², corporem T, terrorem V¹ | -que] quem
10 dum denique codd., corr. W. | posteaquam W.: postea codd. ||
14 incuentes T | diffusus — parasitum om. TC | diffusus ed. pr.:
derisus V (dett.) || 15 et add. W. || 16 fundit T || 18 .suctiliter C |
tamen V || 20 causa^{non} C | qui T || 21 timentur V, timetur TC |
honestes V || 22 sint T | accede C | tibi] uel TC || 23 astam TV |
sagittam secl. Westerh. | qua C, qua V, quo T || 24 nimium CV ||
25 tibi] uel TC

tamquam ipse parasitus nec hoc audeat. 7 Sunt autem qui putant haec a Thaide ad Chremetem dici, sed male: non enim conueniunt ista meretricis dictis superioribus. nisi quia mouet me, quod 'ex occulto' dicit: constat enim ei dudum uideri militem et ipsum non uidisse, cum qua 5 pugnaturus sit.

787 17 1 VT ILLOS PROCVL EX OCCVLTO meretricem cum suis, ut alibi (*III 2, 39*) ait 'hos prius introducam'. 2 FACERENT FVGAM deest rursus 'ut', <ut sit: ut> facerent fugam. 3 Vel ἀσυνδέτως inlatum. 4 FACERENT FVGAM 10 desiderat coniunctionem 'enim', ut sit: facerent enim fugam. 5 VT CAEDERES pro 'caedendo cogeres, <ut> facerent fugam'.

788 18 1 SED ECCAM THAIDEM IPSAM 'eccam' et 'ipsam' figura ἔμφοσις, quasi 'eccam' <causam> belli et 15 'ipsam' contra quam pugnandum est. 2 QVAM MOX IRRVIMVS hoc parasitus irridens militem dixit. 3 Et irruere proprie dicuntur, qui cum furore proelium ineunt.

789 19 1 OMNIA PRIVS EXPERIRI QVAM A. S. D. animaduerte, quantam uim habeant ad delectandum in comoediis 20 seuerae sententiae, cum ab ridiculis personis proferuntur. quale est apud Plantum, ubi miles suam formam admirans ait (*Mil. glor. I 1, 68*) 'nimia est miseria nimis pulchrum

1 ne hoc C || 2 hęc^a V², hoc V¹ | ad V | chremem TC | di T || 3 conueniū C || 4 monet V | quod Steph.: qui TC, quae V | constantem ei V, ostantiam ei TC; corr. W. || 5 ipsum ed. pr.: ipse illam V (= dett.), ipse TC | uiderit V (dett.) || 8 ait W.: ut codd. | hoc prius introducet codd. || 9 facere TC | facerem C | ut sit ut add. Klotz || 10 Vel — inlatum] uel ἀσυνδέτως uel inlatum V, ***** latum TC || 11 coniunctionem om. T || 12 VT — fugam om. TC | ut add. ed. pr. || 14 t. i. V || 15 emphasis T, enfasis V, non fasis C | escam V | causam add. Schoell; principem suppl. dett. || 16 pugnandus TC | post est add. V² in mg. (= dett.) uel cēderes pro cedendo cogeres facerent fugam (cf. supra schol. 17, 5) | <in> quam mox i. V || 18 irruere V, cūere T || 20 omnia (omio C) prius. e. q. a. s. d. TC || 21 habeat ad delectandum C || 23 ibi V || 24 nimis <pus> T, nimis <nimis> C

esse hominem'. 2 QVAM ARMIS SAPIENTEM DECET ἀνακό-
λουθον pro 'quam arma'. 3 Aut ἔλλειψις est, si sub-
audimus 'agere'. 4 Et mire non dixit 'me' sed 'sapien-
tem': hoc est enim magis ridiculum.

790 20 1 QVI SCIS AN Q. I. S. V. F. et hoc mire: non 5
'uelim' sed 'iubeam'. 2 IUBEAM uelim, ut (*Andr. III*
3, 1) 'iubeo Chremetem'. 3 DI VESTRAM FIDEM bona
analogia: qui leuiores laudauerat, hic exclamare iam debet.
et hoc est quod supra ait (*II 2, 20*) 'id rursus si negant,
laudo id quoque'. nam negat rursus male pugnandum 10
esse, qui superius retineri non poterat, quin in proelium
uel moriturus irrueret. 4 DI VESTRAM FIDEM Q. E. S.
NVMQVAM ACCEDO QVIN ABS TE A. D. mire egit personam
admirantis per trinam apostropham: ad deos 'di uestram
fidem!', ad se ipsum 'quanti est sapere!', ad militem 15
'numquam accedo, quin abs te <a. d.>'.

791 21 1 NVMQVAM ACCEDO ridicule parasitus 'numquam
accedo' dixit, qui numquam recessit. 2 QVIN ABS TE
ABEAM DOCTOR nimis impudens assentatio, se fieri doctio- 20
rem ex militis sapientia.

792 22 1 THAIS PRIMVM HOC uide iam missam intentionem
repetendae uirginis: non enim iam puellam sed pactum
exigit, ut amator. 2 CVM TIBI DO indiligenter ut ueteres
pro 'cum tibi darem'. sed miles loquitur.

1 DECET *om. TC* | ἀνακόλουθον *V*², **** *TC* || 2 pro
quam] postquam *V*, perquam *C*, proque *T* | ἔλλειψις *V*, eclipsis
TC | est in *mg. V*², *om. T* | si *ed. pr.*: sic *codd.* | subaudiamus
T || 4 enim *om. TC* || 5 scis] sic *T* | an quae iubeam *TC* | s. —
IUBEAM *om. TC* | v.] a. *V* || 7 dii *codd.* || 8 analogia *C*; ālogia
T || 9 negat *C* || 10 nam *om. TC* || 11 quia *V* | sepius *T* | re-
tinere *CV*¹ | quinā in *T*, qui in *C* || 12 irruerit *C* | dii *V* | DI
— s.] a. v. v. f. *TC* || 13 numque accēdo *C* | abeam doctior
(doc. *C*) *TC* || 14 per *om. TC* | unam *T* | apostrofam *V* | deos
<ut> *V* | dii *codd.* || 15 f. *T* | <ut> quanti *V*, quam *C* | milite
C || 16 quin — 18 accedo *om. TC* || 19 a. d. *V* | doctor *om.*
TC | adsentatio *V* || 21 thaidis *C* | hoc *om. TC* | uide amissam
V, uideam missam *TC*; *corr. Schoell* || 23 <q> cum *T* | dili-
genter *codd.*, *corr. Goetz* || 24 sed] si *T*

- 793 **23** QUID TVM POSTEA aut 'dixi' respondendum erat aut 'non dixi'. sed uide contumaciam meretricis in contemptiōnem personae militis: interrogantem interrogare maluit quam capi per inductionem.
- 794 **24** 1 ROGITAS contemptiōnis genus est in interrogantem. 2 QVAE MIHI ANTE OCVLOS <CORAM> utrum significatur inepti militis dictum <an> 'ante oculos' minus est quam 'coram'? 3 ANTE OCVLOS <c.> potest 'ante oculos' et longe intellegi: 'coram' etiam proximitatem significat. 10
- 795 **25** 1 QUID CVM ILLO AGAS omnino meretrix non putat idoneum, cui reddenda sit ratio cuique se purget: adeo apud illam amicitiae eius pertaesum est; nam erant qui dicerent, si uellet militi reconciliari. 2 ET CVM EO CLAM <TE> SVBDVXTI MIHI inuidiose 'et cum eo', nam ut supra (IV 6) legimus, exclusit Chremetem. 3 SVBDVXTI MIHI furtim subtraxisti. Vergilius (*Aen. VI 524*) 'et fidum e. s. e.'
- 796 **26** 1 LIBVIT superbum et meretricium uerbum. sic Cicero ait de Chelidone (*in Verr. II, I 52, 138*) 'libenter ait se facturam'. 2 HVC REDDE 'huc redde' idioma est 20 pro contumelia reposcentis. sic et in Hecyra (*III 5, 52*) 'renumeret d. h., e.' 3 NISI VI MAVIS ERIPI <deest> alterum 'si', ut sit: nisi si.

1 POSTEA] p. V | aut ed. pr.: ut TC, om. V || 2 in sscr. V², om. TC | contemptiōnem V, contentiōnem C || 3 interrogatiōnem TC || 5 cogitas TC | contemptiōnis V, contentiōnis C | in om. TC | interrogante C, -gītē T || 6 quem TC, quem V | utrumque V || 7 significatur] significat² ut (² add. m. 2) V, significat ut TC | incepti T | an add. ed. pr. || 8 est om. T | potest — oculos om. T || 12 cum çredenda T | oratio TC || 14 dicent T | uellem T | reconciliari dett., se conciliari TCV || 15 SVBDVXTI MIHI] duxti (duxit C) mihi TC, s. m. V || 16 chremes TC | subduxisti codd. || 17 et si dum CV | s.] ç. V || 18 libuit <est> V | et] est codd. || 19 chelione TC || 20 facturam C, (urū in mg. m. 2) V | ydioma C, idōma T || 21 in om. V | echira V, -rra TC || 22 reuerit T | deest add. W. || 23 alterum si ut sit nisi (ⁱ C) si TC, utrum nisi <pro non (in mg. m. 2)> et si ut sit si non V (= dett.)

- 797 27 1 TIBI ILLAM R. hic se primum interponit Chremes, ut adulescentulus potuit, iam fracto milite. 2 AVT TV ILLAM T. ó. ait utrumque Chremes; nam quia dixit 'nisi tibi mauis eripi', ait 'tu illam tangas?' <et> addidit 'omnium'. et est ἀποσιώπησις secunda. sic autem loqui 5 solent plus gestu quam uerbis conciti.
- 798 28 1 QUID TV TIBI VIS recte: cum Thaide enim loquebatur, non cum hoc. 2 EGO NON TANGAM MEAM bene addidit 'meam': hinc enim probatur iniuste dictum 'tu illam tangas?' 3 TVAM AVTEM FVRCIFER incongrue ut 10 imperitus adulescens liberum seruilibus conuitiis exagitat.
- 799 29 1 CAVE SIS NESCS CVI MALEDICAS NVNC VIRO animaduerte parasitum neque tacere omnino, ne defuisse patrono uideatur, neque in aliena causa rixam in se transferre. 2 NON TV HNC ABIS hoc parasito, illud militi Chremes. 15 3 CAVE SIS quia imperatiua uerba uelut contumeliosa sunt, addebant ueteres 'sis', quod significat si uis.
- 797 27 3 TIBI ILLAM <REDDAT> AVT <TV> ILLAM magna uis in pronominiibus et significatio est, ut (*Verg. Ecl. III 25*) 'cantando tu illum?' 20
- 800 30 SCIN TV 'non tu' parasito, 'scin tu' militi dicit.
- 801 31 1 FACIAM VT HUIVS LOCI D. M. S. M. moris est magnas esse minas hominum meticulosorum. specta ergo, quam acriter timidus comminetur. 2 HUIVS L. D. M. S. M.

1 R.] et *T* || 2 potuit *V*; pavidus *Teuber* || 3 ait *Steph.*: aut *codd.* | nisi] si *V* || 4 ait *Steph.*: at *V*, om. *TC* | et *add. Steph.* | addit *T* || 5 et est om. *TC* | ἀποσιώπησις (*ησ in ras.*) *V*, aposiopesis *T*, (appos-) *C* | aut *T* || 8 non] nunc *TV* | hoc] hic *T*, om. *C* | MEAM — tangas om. *TC* || 11 conuitiis exagitat *Steph.*: officii agit (sagitta *TC*) *codd.* || 12 caueſcis nescis c · m · n · u · *V* | NESCS om. *TC* | animo (aiunt *C*) aduertite *TC* || 13 ne — uideatur om. *C* | ne] neque *T* || 14 aliena *V* | rissam *TC* || 16 caueſcis *V* | <uerba> sunt *T* || 17 ueteres om. *C* | scis *V* | significat *ex-cabat corr.* *V*² || 18 tibi illa *C* | illa *T* || 19 et] q2 *T* | significatio est *codd.*, *corr. ed. pr.* || 20 tu *sscr. C*¹ | illam *T* || 21 non tu] non *T* | scin] sed *V*, sin *T* | dicunt *T* || 22 vt om. *TC* | loci] i · *TC* | moris — s. m. in *mg.* *V*² || 24 quem *T* | huius l · d · m · s · meminervis *V*², huius loci d · q · meique (ma^m q · *T*) *TC*

'loci' in quo caesus, 'diei' quo caesus, 'mei' a quo caesus.

802 **32** 1 MISERET ME TVI hic parasitus nunc quasi monitor Chremeti respondet. 2 QVI HVNC TANTVM HOMINEM FACIAS INIMICVM TIBI ne nunc quidem parasitus a militis assentatione discessit.

803 **33** 1 DIMINVAM EGO CAPVT TVVM HODIE NISI ABIS rusticius dixit 'caput tuum diminuam', quam si diceret 'diminuam tibi caput'. 2 AIN VERO CANIS hoc uerbo impudentibus inimicis conuitium fieri solet; nam militare dictum est in hostem 'canis' et apud Homerum pro graui contumelia in aduersarium dicitur, uelut in illo loco
*****.

804 **34** QVIS TV HOMO ES Q. T. V. ἐπιτροχασμός figura est, ubi multa terribiliter interrogantur, ut (*Verg. Aen. IX 376*) 'state, uiri. quae c. u.? q. e. i. a.?' 15

805 **35** 1 SCIBIS non obsequenter sed figurate dicitur ab irato. 2 PRINCIPIO EAM ESSE DICO L. quo tollitur tuam uideri. 3 SCIBIS et scies et scibis dicitur per productionem tertiae coniugationis. 4 PRINCIPIO EAM ESSE
D. L. in tria diuisit officium defensionis suae: in adser-

1 in quo laesus *codd.*, *corr. Klotz* | quo 2.] qua V || 3 nunc *Steph.*: non *codd.* || 4 chremeti V | dñdet T | qui] quid TC | hvnc] hoc T | t. h. f. i. t. V || 5 nec nunc T | a om. C | adsentatione V, assentationes T, assentatores C || 6 disceñ T || 7 EGO] tibi V | tuum h. n. h. a. V || 8 rusticius C | <dicat> dixit T | quasi si C || 9 //, ain V, iam T, iamiam C | hoc uerbo *ed. pr.*: cum uerbo (canis *sser. V²*) *codd.*; canis *an κνός* uerbo ? || 10 solet fieri TC || 11 est om. TC | hoste TC | et apud (*d ea t corr. m. 2*) homerum V || 12 dicit V || 13 magna lacuna in *codd.*; τιμήν ἀρόμενοι μενέλαω σοί τε κινῶπα (= *Il. I 159*) *ed. pr.* *An Il. XIII 623* 'ἦν ἐμὲ λαβήσασθε, κινῶ κίνες' ? || 14 T.] N. C | ἐπιτροχασμος V, ***** TC figurata C || 15 interrogantur uterque t. u. q. e. r. De scibis obsequenter T, interrogatum utrique c. u. q. e. et describis obsequenter C || 17 figura T || 18 principe TC | eam in *ras. V²* | dico lib. TC, d. l. V | tuam in *ras. V²* || 19 uideri in *ras. V²*, uideris C | scribis C, scibis in *mg. V²* | scribis C, cibis T | dicitur om. C | per *Klotz*: post CV, popost T | productio C || 20 ea T | eam esse d. e. l. V || 21 in tria] interea T | adsertoris] desertoris C

toris 'principio eam esse dico liberam', in cognitoris 'ciuem Atticam', in fratris 'meam sororem'. 5 Bonus ordo: libera, cuius, nobilis. 6 CIVEM ATTICAM quo etiam negotium potest ei fieri, qui se pro domino gessit in ciuem.

7 HVI 'hem' et 'hui' et cetera id genus sannae sunt 5 aduersus eos, quibus irascimur.

806 36 1 MEAM SOROREM quo constat praesto esse defensionem puellae. 2 <OS DVRVM> quasi ex omnibus hoc sit impudentius, quod et sororem suam dicat. 3 OS DVRVM os impudens, ut contra mollis frontis dicuntur, 10 qui sunt reuerentes. 4 NVNC ADEO EDICO TIBI NE <V. F.> superbe et quasi militi; nam edictum praetoris dicitur et imperatoris. 5 MILES NVNC ADEO EDICO TIBI et 'miles' de his officiis, quae suo nomine contumeliosa sunt. sic in Adelphis (II 1, 42) 'delibera hoc, dum ego 15 redeo, leno'.

807 37 1 NE VIM FACIAS VLLAM IN ILLAM seruauit praeccepta meretricis adeo, ut meminerit (IV 6, 30) 'si uim faciet, in ius ducito hominem'. 2 EGO EO AD SOPHRONAM hoc lentius ad Thaidem. 20

809 39 1 PROHIBEBO INQVAM non satis exercitate adulescens totidem uerbis dictum repetit militis. 2 AVDIN TV HIC FVRTI SE ALLIGAT Gnatho occasionem finiendi litigii iamdudum quaerit ob desiderium mensae et cibi, et ideo quasi de iure consilium suggerit, hunc reum furti esse posse, qui 25

1 ea T || 2 in fratres T, inferens C || 3 cuius C || 5 HVI —

hui] huius (hui⁹ C) hec hui (huy T) TC | cetera id genus sane sunt TC, caetera huiusmodi gestus sane sunt V (= dett.); sannae Steph. || 8 OS DVRVM add. Steph. || 9 et om. V || 10 duorum T || 11 dico TC | TIBI om. TC | NE] ut TC || 13 et — sunt] miles contumeliose dixit. ab his enim officiis qui suo nomine uocandi sunt data uocabula contumeliosa censentur dett. || 14 qui T || 15 sint codd., corr. W. | delibe^a C || 18 uis T || 19 EO] eam eo T, eam C | sofronam T, -niam V, sostratam C || 20 thaidem <chremes> dett. || 21 prohibebo V, prohibeo TC || 22 reperit C | hic fur (fū T) se al. TC, f. h. s. a. V || 24 ob] ad TC | et cibi] tibi T || 25 consilium <militis> C; fort. cons- militi | furti] militis TC | posse qui om. T

paratus sit alienam rem suam dicere et id in iure profiteri, hoc est apud praetorem. 3 Ergo 'furti se alligat' reum se efficit fraudis, nam μεταληπτικῶς furtum pro omni dolo et fraude accipimus et iniuria. 'alligat' autem obstringit et inlaqueat et obnoxium facit. 5

4 Omne igitur quod fraude fit, furtum est. sic Virgilius insidias (*Aen. XI 515*) 'furta paro belli', adulterium (*Geo. IV 346*) 'et dulcia furta', omne malum factum (*Aen. VI 568—69*) 'quae quis apud superos, furto l. i., distulit i. s. c. p. m.' 5 Furtum duobus 10 modis dicitur: uno, cum omne maleficium generaliter significatur, altero, cum res subrepta demonstratur. nunc ergo 'furti' maleficii.

810 40 1 SATIS HOC TIBI EST ad repetendam scilicet uirginem sumendamque in iure uindictam. 2 QVAERE QVI 15 RESPONDEAT et contempsit interrogantem et indixit inimicitias, professione iracundiae cum dicit indignum militem.

3 IDEM HOC TV AIS THAIS 'idem hoc' quod Chremes scilicet. et tamquam et ipsam circumuenturus interrogat, quod illa intellegens malitiose <'quaere' inquit 'qui re- 20 spondeat'>. 4 QVAERE QVI RESPONDEAT satis contumeliose: illud enim quaeritur, quod difficile reperitur. ergo: non modo indignus es, inquit, cui ego respondeam, sed uix inuenies qui te dignum responso iudicet.

1 paratus sit *Klotz*: paratus *TC*, parat *V* (parasitus *dett.*) | et id in iure *Steph.*: et id uitium te *C*, et id in uitiiis *T*, audin tu deest iniuste *V*² (= *dett.*) || 2 allegat *TC* || 3 meta lenticos (methal- *C*; -cas *V*) *codd.* | furtum *sser. V*² (= *dett.*), om. *TC* || 4 allegat *T* || 6 omnem *C* | fit] sit *C* | furatum *TC*, furatum *V* || 7 furto *C* | paro] parto *T*, -ta *C* | bella *T* || 9 qui quis *TC*, quicquid *V* || 10 furto <est> *codd.* | i. *I.*] et *C* | m.] n. *codd.* || 13 furtim *TC* | malefici i. i. *V* || 14 hic *TC* | ad] id *T* || 15 in iure] iniuriae *dett.* | querere *T* | qui <t.> r. *V* || 16 redeat *T* | <qui> contempsit *C* | et 2. om. *TC* | induxit *TC*, indixit *V* | inimicitiam *T* || 17 profexionem *C*, profexionem *T* | iracundiae *V* | dixit *T* || 20 intelligetis *TC* | quaere — respondeat *suppl. Schoell* || 21 querere qui r. *T* || 22 difficile om. *TC* || 23 cum ego *T* || 24 uindictet *C*

811 41 1 QUID NVNC AGIMVS uide ut nunc euanuerit actio militis: primo dixit (v. 19) 'omnia prius experiri q. a. s. d.', post (v. 40) 'idem hoc tu ais, Thais?', postremo 'quid nunc agimus?' 2 Et 'quid agimus' consilium quaerentis est, 'quid nunc agimus' est languidi atque defessi. 5

3 QUID NVNC AGIMVS ubi est illud quod ait (v. 3) 'primum aedis' <etc.>? sed uani impetus hunc exitum semper accipiunt. 4 QVIN REDEAMVS 'quin' modo immo.

5 Non 'abeamus' inquit sed 'redeamus', ut irritos conatus uerbo ostenderet. 10

812 42 1 CREDIN ex parte consentit, qui sic interrogat. 2 CREDIN credere dubitantis est, certum esse fidentis.

813 43 1 NOLVNT VBI <VELIS VBI> NOLIS c. v. plus intulit spei non reuocando uerbum quod expectabatur, hoc est 'uolunt', sed 'cupiunt'. 2 Ergo uariavit: non enim 15 intulit 'uolunt ultro'. 3 BENE PVTAS hoc est recte putas, sapis uel intellegis. Vergilius (*Aen. VI 332*) 'multa putans s. a. m. i.' 4 Vel conicis. 5 Vel PVTAS disputas. 6 Vel PVTAS cogitas.

814 44 1 IAM DIMITTO E. dimitti exercitus dicitur uel 20 pace facta uel uexatis hostibus. ridicula ergo magnificentia dictorum est, cum sint facta deformia. 2 SANGA

1 qui T | uide — 4 agimus in mg. V² | ut ex nō corr. C, ex corr. T | nunc om. TC || 2 experiri prius V² | quam ar. sa. de. TC || 3 tu — Thais] tua ista TC | quidem nunc TC || 4 queritis C || 5 est 1. dett.: et TCV | est 2. W.: et codd. | languida V || 6 AGIMVS | a. V || 7 aedes V | etc. add. ed. pr. | ineptus T | nunc TC | exitium C || 8 redeamus V | ymo (ex uno corr.; in mg. al' imo m. 1) C || 9 habeamus C | redeamus V, eamus TC | uiritos TC || 10 <uno> uerbo ed. pr. | uerbo] ū T || 12 certum om. TC | uidentis TC || 13 Nolunt u. u. u. n. c. u. V, ubi nolis eu. u. TC || 14 uerbum om. TC | quod] quam V, qui C | expectabantur C || 15 nolunt V | non enim] sed (del.) non V || 16 uolunt (n ex a corr.) T, uoluit C, uolunt V | hoc est recte V, hoc certe TC || 18 <e> multa V | putant TC,

putant^s V || 20 E.] exē. C, exercitum T | omitti TC, omitti^{di} (corr. m. 2 = dett.) V | dicitur exercitus TC || 21 ueratis T || 22 dictorum Klotz: dictumⁱ m TC, dictui V | de forma TC

ITA VT F. D. M. D. F. F. V. V. M. mire in cocum, qui focum curat in domo, quia milites hi fortiter pugnant, qui sunt memores domorum. 3 Ergo uide quam utrumque comicum: ad ineundum proelium resque bellicas Donax primus est, ad res domesticas Sanga, qui cocus est. 5

815 45 1 DOMI FOCIQVE F. V. V. M. 'domi focique', <quia> uicissim domi uicissim foci ministerium satagebat. 2 Et 'domi' genetiuus est. Caecilius (*fab. inc. fr. 34 Ribb.*³) 'decora domi'; Plautus (*Trin. IV 1, 22*) 'quamquam domi cupio, opperiar tamen'. 10

816 46 1 IAM DVDVM ANIMVS EST IN P. hic aperuit causam poeta, cur et inuitus Gnatho iret ad litem et libens domum redeat. 2 FRVGI ES 'frugi' utilis ac necessarius, a frugibus, quae quod his fruamur, ita dictae sunt; unde fructus et frumentum. 3 Frui autem est 15 uesci, a frumine, quae est summa pars gulae. quare etiam his, quae cibo poculoque non sunt, frui dicitur *καταχρηστικῶς*, ut rebus ueneriis et delectatione odoris, uisus, auditus.

1 ita (ut *T*) aut. (aut *C*) f. e. m. d. f. f. u. *TC* | v. m.] u. i. *V*,
om. *TC* | in coquum *TC*, in coquum *V* || 2 curat *C* | in domo
V | hi *Steph.*: hic *TCV*; uix *dett.* || 3 memores] martes *T* |
<q> ergo *TC*, <quae^{et}> ergo (*sscr. m. 2 = dett.*) *V* || 4 dorax
V || 5 coquus *C*, coquus *V* || 6 focique] forisque *TC* | quia *add.*
W. || 7 uicissim — satagebat in *mg. V*² (= *dett.*) ante *DOMI*,
om. *TC* | domi] *dñi V* | foco *V*² (*dett.*) | Et] ē *T* || 9 decoram
codd., corr. *Steph.* | plautus <dicat> *T* | quam *C* || 10 operiat *V*,
operiet *C*, periet *T* || 11 iamdudum a. e. i. p. *TC* || 12 poeta
bis C | inuitas *C*, inuitus in *ras. V*² | iracet *C* || 13 fruti utilis *C* |
ac] an *TC* || 14 fruamur *V* | dicta *TC* || 15 Frui — a] aut (a *T*)
nescia *TC* || 16 qui est *TC* || 17 quare etiam] *qz qz T*, om. *V* |
his quae] bisque *TC*, his ergo quae in *ras. V*² (= *dett.*) |
cibi poculoque non sunt *TC*, nec cibaria nec pocula sunt in
*ras. V*² (= *dett.*) | faui dicitur *C*, pau dicimur *T*, frui dicimur
V || 18 *καταχρηστικῶς V*, *Ῥατῶς T*, **** *cresticos C* |
delectatione *V* || 19 auditus <etc. (*add. m. 2 = dett.*)> *V*